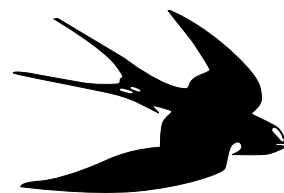

Veertig jaar vogelaars in Berkelland

Jubileum uitgave
Vogelwerkgroep

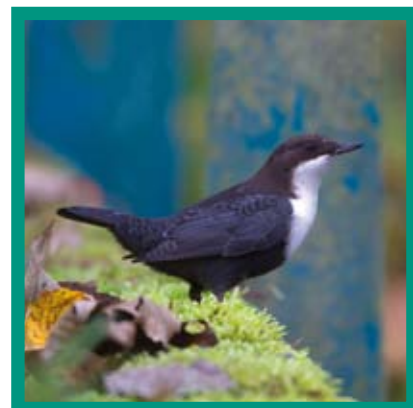
Borculo - Ruurlo - Eibergen - Neede

In deze uitgave zijn enkele historische hoogtepunten vastgelegd. Er komen mensen aan het woord die veel voor de vogelwerkgroep hebben betekend.

Januari 2015

Jonge Flamingo's in het Zwillbrock

Inleiding

Veertig jaar vogelwerkgroepen in Berkelland. Veertig jaar kijken naar vogels in verenigingsverband. Niet alleen kijken, zeker niet. Ook zorg voor de vogels. Veel aandacht voor de veranderende leefomgeving voor vogels. Veel zorg voor bijvoorbeeld de broedgelegenheid van uilen en zwaluwen.

Toch gaat het in dit jubileumnummer niet in de eerste plaats om de vogels.

Er is voor gekozen de vogelaar, van welke pluimage dan ook, centraal te stellen, vanuit de gedachte vooral de geschiedenis vast te leggen door vraaggesprekken met leden 'van het eerste uur'. Dit eerbetoon betreft niet alleen hen met wie een vraaggesprek is geweest, maar ook aan allen die zich in de afgelopen veertig jaar voor de vogelwerkgroepen hebben ingezet.

Ik wens de lezer veel leesplezier en de vereniging een vogelryke toekomst.

Co Dooms

Co Dooms

Colofon

Teksten	Henk Sieben
Vormgeving en realisatie	Marjon Hoen
Eindredactie	Vogelwerkgroep Berkelland
Fotografie	Marjon Hoen, Jos Korenromp, Ad Postma, Henk Sieben, Willie Smeenk en Hans Willigenburg

Waar vindt u ons op internet?

Informatie, verslagen van inventarisaties en excursies, een overzicht van werkgroepen etc, etc, vindt u op onze site:

www.vogelwerkgroepberkelland.nl

Voor waarnemingen in de gemeente Berkelland kijk op de website:

www.vwgberkelland.waarneming.nl

E-mail

info@vogelwerkgroepberkelland.nl

Voor actueel nieuws van en voor leden kunt u ook terecht op onze FaceBook pagina.

Inhoudsopgave

• Vogelwacht Borculo 4

Interviews

- Ontzag voor de natuur	6
- Verdwenen vogels	7
- Op de bres voor de vogels	8
- De zorg voor roofvogels	10
- Pleidooi voor een gevarieerd landschap	11
- De Vlinderfrater	12
- Zorg voor het Achterhoekse landschap	13

• Vogelwerkgroep Eibergen 14

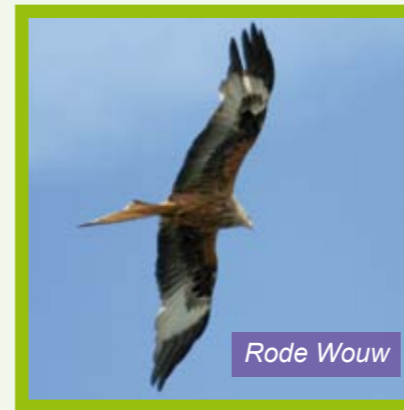
Interviews

- Vogels kijken doe je met je oren	17
- Een eigen paradijs	18
- Vogelen is een avontuur	20
- Vogelen over de grens	21
- Verbonden met oude grond	22
- Het wonder van de vogeltrek	23
- Geluiden van de eeuwigheid	24

• Vogelwerkgroep Neede 26

Interviews

- Vierentwintig uur per dag voor de vogels	29
- Het Noordijkerveld als natuurgebied	30
- Samen genieten in de natuur	32
- Vele dieren zijn me mensbaar	33
- Samenwerken voor de vogels	34

Rode Wouw

Grutto

Grauwe Ganzen

De Vogelwerkgroep Berkelland is opgericht op 18 april 2012 en is ontstaan uit de Vogelwerkgroepen Borculo-Ruurlo, Eibergen en Neede. Tot ons werkgebied rekenen wij de gemeente Berkelland en de voormalige gemeente Groenlo.

In ons gebied liggen prachtige natuurgebieden, zoals het Needse Achterveld, de Zwolse Leemputten, de Boswachterij Ruurlo en de ecologische zone langs de Slinge. Kenmerkende broedvogels in ons gebied zijn de Steenuil, de Geelgors, de Grote Kwikstaart en de JFsvogel.

Onze leden houden zich op hun eigen manier bezig met het kijken naar of bestuderen van vogels. Meerdere leden zijn actief met het inventariseren of met andere onderzoeken. Daarnaast zijn er diverse leden- en informatie-avonden. Ook de bescherming van vogels heeft onze aandacht.

'Iedere boom of struik telt, iedere plek hoe klein ook kan als schuil- of broedplaats voor onze vogels dienen.'

Zorg om het milieu

De zorg om de vogels en de natuur kent in de voormalige gemeente Borculo al een lange geschiedenis. In december 1969 verscheen er een rapport van de in Wijk bij Duurstede woonachtige en ornithologisch veldonderzoeker Leo van den Bergh met als titel 'De avifauna van Borculo en omstreken'. Daarin schrijft hij dat reeds in de periode 1946-1965 door meerdere personen min of meer regelmatige vogelwaarnemingen gedaan werden. De meeste waarnemingen uit zijn publicatie stammen uit de periode 1960-1964. Dat is ook de periode waarin de vervuiling van de beken toenam, met desastreuze gevolgen voor het milieu, de vogels en de natuur.

Eind jaren zestig, begin jaren zeventig leefde het onderwerp milieuvervuiling in een brede laag van de Borculose bevolking. Jan Schepers, die een actief IVNer was, en Jan Derkink, werkzaam op het gemeentehuis, namen toen samen het initiatief om een vogelwerkgroep op te richten. Op maandag 25 november 1974 kwam een groep van ongeveer dertig vogelliefhebbers bij café-restaurant Peters bijeen en richtte een vogelwacht op. Het eerste bestuur bestond uit Jan Derkink-voorzitter, Jan Schepers-secretaris, dhr. Christophersen-penningmeester, Lubbert Baarssen-commissaris broedterreinen, mev. ter Steege-werving donateurs en de leden drs. Holz Müller, dierenarts te Borculo en Henk Wansink, boomkweker te Haarlo. Op 23 januari 1976 kreeg de Borculose vogelwacht koninklijke goedkeuring. In 1980 had de vogelwacht 58 leden, 16 jeugdleden en maar liefst 478 donateurs. Het doel van de vogelwacht was om de vogelstand in Borculo, 5588 ha. groot, te behouden en zo mogelijk te verbeteren.

Actieve groep vogelaars

Ook werkte men, eind jaren zeventig, mee aan de Atlas van Nederlandse Broedvogels van het SOVON, de Stichting Ornithologisch Veldonderzoek Nederland. Veldonderzoek had een hoge prioriteit. Men maakte excursies, richtte een jeugdafdeling op en ging onder tussen gewoon door met het timmeren van nestkasten. Dierenarts drs. Holz Müller zorgde door zijn goede contacten bij de vleesverwerkende fabriek Coveco elk jaar voor tientallen kilo's spezkwoerd die in de winter aan de vogels werden gevoerd.

Orchideeën komen weer terug

Zieke, uitgehongerde, gewonde of verwaarloosde vogels bracht men naar het vogelrevalidatiecentrum aan de Kappermaatsweg. De familie Ellens bekommerde zich om deze ongeluksvogels. Thea Ellens deed elk jaar verslag van haar activiteiten. Ze ving behalve tal van vogels, en dat waren er vele tientallen per jaar,

Ganzenproject

Jarenlang inventariseerden de vogelaars uit Borculo de ganzentrek boven hun gemeente. Vanaf november tot eind maart werden de gegevens bijgehouden door diverse tellers. Gewapend met een cassetterecorder,

Grauwe ganzen in vogelvlucht

zo nu en dan ook andere dieren op, zoals een reekalfje dat met zijn poot in een maaimachine had gezeten. Door veranderende eisen van het ministerie en de inspectie werd na veertig jaar de vogelopvang bij de familie Ellens opgeheven.

De Vogelwacht Borculo was een actieve en betrokken groep vogelaars die voor de natuur opkwam. Op vele manieren bracht men de natuur onder de aandacht in Borculo. Er werd vogelvoorlichting op de basisscholen gegeven, men voerde overleg met boeren over ruilverkaveling en de weidegebieden. Ook werd overleg gevoerd met de landinrichtingscommissie over bijvoorbeeld het in stand houden van houtwallen. 'Iedere boom of struik telt, iedere plek hoe klein ook kan als schuil- of broedplaats voor onze vogels dienen', schreef Henk Wansink in zijn voorwoord van het jaarverslag van 1987.

Men pleitte voor behoud van zandwegen omdat die dreigden te verdwijnen, er werd een jeugdafdeling opgericht en er werden geregeld voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd over de schoonheid van de natuur. De vlindertuin van frater Willibrordus, op het terrein van de Leo-Stichting, had regionale bekendheid.

om de diverse ganzengeluiden te kunnen onderscheiden, trok men het veld in om te tellen. Vaak telde men langs de Berkel en bij Beekvliet. De meest overvliegende Gans was de Kolgans maar ook de Grauwe-, de Riet en de Canadese Gans werden waargenomen. Lubbert Baarssen publiceerde de gegevens van al deze waarnemingen in een rapport dat in de gehele regio aandacht verwierf. Op één dag telde hij soms 10.000 ganzen. Omdat de ganzen voor de boeren niet altijd even welkom waren, verscheen er in 1990 de nota 'Ruimte voor ganzen' waarin aandacht werd geschonken aan de bescherming van de ganzenpopulaties en de schadeproblematiek.

Zwaluwenproject

Goede contacten zijn altijd belangrijk om doelen te bereiken. Daarom zorgde men voor goede contacten met de plaatselijke gemeente. De heer Th. W. Lijfering, ambtenaar bij de gemeente, onderstreepte in een bijdrage in een jaarverslag nog eens het belang van een sterke vogelwacht. Die goede contacten tussen gemeente en vogelwacht waren wederzijds. In 2002 werd de vogelwacht namelijk gevraagd om een bijdrage te leveren voor de 'aanleg, inrichting en onderhoud van landschappelijke elementen, groenvoorzieningen en wateren, vanuit het oogpunt van enkele karakteristieke vogelsoorten'. De vogelwacht was hiermee een serieuze overlegpartner geworden. Eén van de adviezen was om mee te werken aan een ecologische verbindingzone. Verder vroeg men aandacht voor erfbeplanting, kruidenrijke bermen en open bomenrijen. De vogelwacht had een aantal langlopende projecten, waaronder de nestkastcontroles die over de verschillende leden verdeeld was, het weidevogelproject, kerk- en steenuilenproject en ijsvogel- en zwaluwenproject.

Kattenbeekdal

Vanuit de vogelwacht werden ook andere initiatieven ontwikkeld, zoals de werkgroep die zich inzette voor het Kattenbeekdal. Grote initiatiefnemers hierin waren Jan Bosma, Peter Aarts en Ben Tragter. Behalve dat er onderhoud aan het Kattenbeekdal werd gepleegd, werd er een plan ontwikkeld voor de inrichting van een oeverzwaluwwand en een vleermuizenkelder bij het zandwinningsproject Het Hambroek. De firma Lap Wegenbouw BV, eigenaar van de grond, was bereid hieraan medewerking te verlenen. In 1992 kreeg deze werkgroep de jaarlijkse natuurbeschermingsprijs, De Gelderse Roos, van de Stichting Het Geldersch Landschap. Dit was een mooi compliment voor deze enthousiaste en hardwerkende groep mensen.

Oeverzwaluwenwand bij het Hambroek

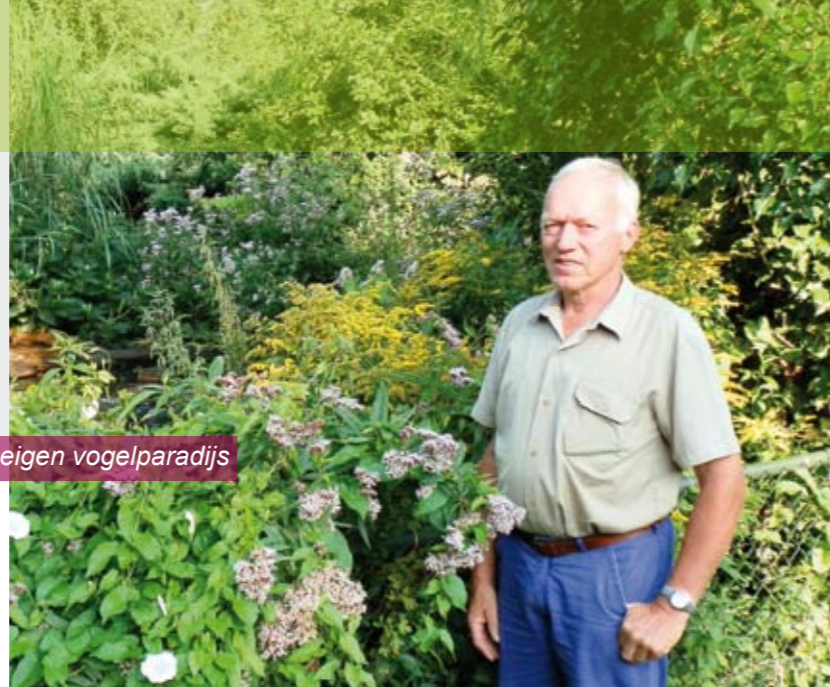
Ondertussen was ook het zwaluwenproject, waarmee men in 1998 begonnen was, een project geworden dat in nauwe samenwerking tussen de werkgroepen van Eibergen en Neede werd uitgevoerd. Nu er zoveel werd samengewerkt, kon men ook wel fuseren hetgeen in 2011 geschiedde. Zo kwam die ene Berkellandse vogelwerkgroep tot stand.

Ontzag voor de natuur

Van jongs af aan is Jan Schepers (1955) geïnteresseerd in de natuur. Als geboren en getogen Borculoër woont hij temidden van hoge bomen en groene velden. Al vroeg ontwikkelde hij naast belangstelling ook ontzag voor de natuur waar je met respect mee diende om te gaan. Hij heeft er altijd van gehouden om rond te zwerven in de velden rond Borculo.

Jan Schepers in zijn eigen vogelparadijs

Als dertienjarige jongen werd hij lid van het IVN in Diepenheim en deed actief mee met excursies in de natuurterreinen. Hij bezocht de broedterreinen van weidevogels en hield nestkastcontroles. Op zestienjarige leeftijd schreef hij een brief aan de toenmalige burgemeester van Borculo Hans de Haan (burgemeester van 1968 tot 1971) met de vraag of deze mee wilde werken aan de oprichting van een IVN afdeling in Borculo. Burgemeester De Haan bracht hem enkele dagen later in contact met Jan Derking die op het gemeentehuis werkzaam was. In dat gesprek besloten ze om een vogelwacht op te richten. In zaal Peters hielden ze op 25 november 1974 een eerste bijeenkomst die ook door andere belangstellenden bezocht werd. Jan Derking werd als voorzitter gekozen en Jan Schepers werd secretaris.

Eén van zijn favoriete vogels is de Wielewaal die hoog in de bomen te vinden is, maar die je bijna niet te zien krijgt. Ook de IJsvogel behoort tot zijn favorieten. Deze vogel is in de vijver achter zijn huis regelmatig te vinden. Verder is Jan steeds weer onder de indruk van de overvliegende Kraanvogels. Als die al trompetterend overvliegen neemt hij, terwijl hij aan het werk is - Jan heeft een rietdekkersbedrijf - altijd even de tijd om naar ze te kijken.

Bijzondere waarneming

De meest bijzondere vogel die hij ooit heeft gezien is de Belflijster. Deze lijster is een schaarse doortrekker in ons land, die sterk op een gewone Merel lijkt. De grootste kans dat men hem ziet is tijdens de voorjaars trek; dan verblijven honderden vogels op de Waddeneilanden en elders in het land.

'Ik neem altijd even tijd om de overtrekkende Kraanvogels met hun getrompetter te bekijken'.

Eén van de favoriete vogelaars van Jan Schepers is Jan P. Strijbos

(1891-1983). Behalve dat hij vogelaar was, ondernam hij ook vele natuurreizen over de hele wereld. Indrukwekkend zijn de reizen die hij naar Spitsbergen maakte en het daar soms maar net overleefde. Van deze Strijbos is ook de uitspraak: *'Liever jongens die vogelnestjes uithalen dan die ze niet zien'.*

Rond het huis van Jan Schepers aan de Grolse steeg in Borculo is het een waar vogelparadijs. Vogels vliegen af en aan. Ook hangt er een aantal vogelkastjes. Jan is nog wel lid van de Berkellandse vogelwerkgroep, maar geen actief (bestuurs) lid meer. Gelukkig is het aan zijn initiatief te danken dat er in Borculo zoveel mensen betrokken zijn geraakt bij de bescherming van de vogels.

Jan Schepers vindt dat wij als mensen ook vallen onder de wetten der natuur: *'We proberen de natuur weliswaar wel te beheersen, ondergeschikt te maken en te controleren maar de natuur is grillig en niet te voorspellen. Neem nou het feit dat deskundigen veertig jaar geleden voorspelden dat er een ijstijd of in elk geval een koele periode aan zou komen. Vele krantenartikelen heb ik er over verzameld. Nu is het net anders om. Nu heerst de opvatting over de opwarming van de aarde. Ik stel me liever bescheiden op ten aanzien van welke voorspelling dan ook. Ik probeer zorgvuldig met de natuur om te gaan. Als er een lieveheersbeestje in huis is, breng ik hem naar buiten waar hij verder kan vliegen'.* Op de vraag waar zijn liefde voor vogels vandaan komt, antwoordt Jan dat hij altijd temidden van vogels heeft geleefd. Zo lang als hij zich kan herinneren, heeft hij van vogels gehouden. Als jongen al had hij een volière. Die heeft hij nu nog steeds, met onder andere Grasparkieten, Bergeenden en Kuifeenden. Behalve dat Jan Schepers een voorstander van de bescherming van vogels is, hecht hij aan een zorgvuldig en duurzaam omgaan met de natuur. Ook hecht hij aan het levend houden van de Achterhoekse tradities. De boerenrockgroep Normaal, die veel voor het Achterhoekse bewustzijn heeft betekend, hoort daarbij.

Verdwenen vogels

Met lede ogen heeft Jan Derking (1923) de afgelopen tientallen jaren aangezien hoe een groot aantal vogelsoorten is afgenomen en verdwenen. Geboren te Noordijk zwierf hij als jongen onbekommerd door het Noordijkerveld en genoot van de vrijheid en alle vogelgeluiden.

Hij herinnert zich hoe de leeuweriken boven de korenvelden kwetterden, hoe de Roodborsttapuit een normale verschijning was, evenals de Geelgors, de Grote Lijster, de Tuinfluiter, het Paapje en de Spotvogel. Ook de Korhoenders scharrelden onbekommerd rond in het Noordijkerveld. Zelfs de Hop kwam in de Achterhoek voor zoals Kerst Zwart in zijn Vogelboek aangeeft. Verdwenen zijn ze of nog slechts sporadisch te zien. Het Noordijkerveld was nog niet aangetast door de werkverschaffingsprojecten in de jaren dertig van de vorige eeuw en de ruilverkaveling die daarna plaatsvond. Hij kan zich nog goed herinneren hoe de bomen gekapt en het veld ontgonnen werd. De tewerkgestelde mannen waren ondergebracht in een werkkamp, daar waar zich nu camping 't Klumpke bevindt.

Tuinfluiter

Al vroeg in zijn leven heeft zich bij Jan Derking de liefde voor de natuur ontwikkeld. *'Maar er is weinig meer over van wat er toen was'* zegt hij met enige droefheid in zijn stem. Hij schetst een beeld van verdwijning en teloorgang. In de jaren zestig en zeventig liep het aantal vogelsoorten dramatisch terug waaronder de weidevogels: de Wulp, de Grutto en de Tureluur. *'Nu wordt zelfs de Kievit een zeldzame vogel! Verschrikkelijk gewoon'.*

Toen Jan Schepers in 1974 bij hem kwam om een IVN afdeling op te richten besloten ze, nadat ze elkaar nader gesproken hadden, een vogelwacht op te richten. Tijdens de oprichtingsvergadering werd hij benoemd als voorzitter van de Borculose vogelwacht. Z'n eerste zorg was om een stevig fundament te leggen voor de nieuw opgerichte vereniging. Daarvoor waren leden en donateurs nodig. Na één jaar waren er al tientallen leden en maar liefst 500 donateurs. Ledenwerving is in de drie jaar van zijn voorzitterschap steeds een belangrijk punt geweest. Verder moesten

er natuurlijk activiteiten worden ontwikkeld. Er werden nestkastjes gebouwd, tellingen gehouden en tijdens de vogeltrek werd er langs de hoogspanningskabels gecontroleerd en bijgehouden hoeveel vogels er waren omgekomen. Meestal vonden ze er niet zoveel, omdat ze vaak al door roofvogels waren opgepikt.

'Een favoriete vogel heeft hij overigens niet: Ze zijn me allemaal even lief'.

Jan Derking leverde op vele manieren een actieve bijdrage aan de Achterhoekse samenleving. Behalve zijn

werkzaamheden voor de vogelwacht rolden er vele artikelen over Borculo en omgeving uit zijn pen. Ze werden ondermeer in de 'Borculose Maote' en het 'Jaarboek Achterhoek/Liemers' gepubliceerd. Daarnaast was hij bestuurslid van een groot aantal Borculose en Achterhoekse verenigingen, waarvoor hij in 2011 geridderd werd. Ook zat hij acht jaar in de ledenraad van de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels. Een favoriete vogel heeft hij overigens niet: *'Ze zijn me allemaal even lief'.*

Het gaat Jan Derking aan het hart hoe er met het landschap omgesprongen is en men er nog steeds mee omgaat. Vele singels zijn gekapt en weilanden zijn in vliegvelden veranderd, zo glad als een biljartlaken. Geen bloemetje meer te vinden. Er is bijna niets meer over van het eens zo mooie Achterhoekse landschap. Ook het feit dat de Korhoenders ongeveer verdwenen zijn, stemt hem somber. *'Dat komt vooral omdat de Rode Bosmier verdwenen is, zegt hij, een belangrijke voedselbron voor de kuikens. En die komen echt niet meer terug. Daarom hebben de dure herintrede projecten niet zoveel zin'.*

Lees verder op pagina 8

Jan Derking leverde op vele manieren een actieve bijdrage aan de Achterhoekse samenleving, hij werd in 2011 geridderd.

Verdwenen vogels (vervolg)

Hij kan zich dan ook helemaal vinden in de opvattingen van de Amerikaanse bioloog Rachel Carson die zij in het invloedrijke boek 'Dode Lente' heeft weergegeven. Dit boek kwam in 1962 uit, ook in een Nederlandse vertaling. Het is een scherpe aanklacht tegen de milieuvernietiging en heeft nog niets aan actualiteit verloren. Rachel Carson hekelt in 'Dode Lente' het gebruik van pesticiden met name het gebruik van DDT dat populair is in die tijd. Dit boek sloeg destijds in als een bom en heeft veel invloed gehad op de milieubeweging.

Erve Het Wolink

Ondanks dat het Achterhoekse landschap de afgelopen vijftig jaar ingrijpende veranderingen heeft ondergaan en er veel vogelsoorten verdwenen zijn, is het niet somberheid troef. Hij is blij dat er zoveel mensen zijn die zich hard maken voor de vogels en voor de natuur. Zo was hij bijvoorbeeld heel tevreden toen erve Het Wolink bij Haarlo in 1985 door het Geldersch Landschap werd aangekocht.

Eén van zijn favoriete vogelaars is Nico de Haan die samen met Marjolein Bastin zulke aardige en informatieve vogelboekjes heeft geschreven. 'Het is nodig om steeds weer nieuwe boekjes te publiceren over vogels om de jeugd te interesseren voor vogels en het milieu' besluit hij enthousiast.

Op de bres voor de vogels

Lubbert Baarssen (1950) geboren te Varsseveld was er op 24 jarige leeftijd bij, toen op maandag 25 november 1974 de Borculose vogelwacht werd opgericht. Hij meldde zich die avond meteen aan als lid en belandde, enthousiast als hij was, ook meteen in het bestuur.

Van jongs af aan ontwikkelde hij de liefde voor de natuur. Zijn moeder en zijn opa waren echte natuurliefhebbers en stimuleerden hem om zorgvuldig met de natuur om te gaan. Zijn vader was op handhavingsgebied bezig met de natuur wegens zijn beroep als politieagent.

Zijn belangstelling om mee te doen met een vogelwacht was gewekt, omdat ze op de politie school, waar hij toen naar toe ging, de vogel-, flora- en faunawet behandelden en deze net in de Tweede Kamer was aangenomen.

Lubbert Baarssen wilde zich ook inzetten voor de bescherming van vogels. Tijdens zijn vakantie op Ameland het jaar daarop kocht hij de Petersons' Vogelgids, een gids die hij nog altijd koestert. Daarmee ging hij op pad om vogels te determineren. Hij determineerde niet alleen, maar was actief op vele terreinen voor de vogelwacht. Hij timmerde nestkastjes, hielp mee met tellingen en schreef artikelen over vogels. Een lijvig geschreven artikel van maar liefst vierenvestig pagina's over de ganzen- en zwanentrek in de Achterhoek kreeg in 1984 uitgebreid aandacht in de pers.

In 2004 kreeg Lubbert Baarssen een koninklijke onderscheiding voor al zijn werkzaamheden voor de Borculose gemeenschap en natuurlijk zijn inzet voor de vogels.

Behalve het schrijven van artikelen heeft Lubbert Baarssen diverse taken uitgeoefend binnen de Borculose vogelwacht. Hij deed de inventarisatie van de broed- en trekvogels en zat in de redactie van het jaarlijkse boekje waarin verantwoording werd afgelegd van wat allemaal gedaan was. Daarnaast zat hij zoals genoemd jaren achtereenvolgend in het bestuur, zowel als gewoon lid en als voorzitter.

Lubbert Baarssen was niet alleen lid van de Borculose maar ook van de Winterwijkse vogelwerkgroep die een veel groter terrein besloeg en zich Vogelwerkgroep Zuidoost-Achterhoek noemde. Met een aantal vogelaars uit het Winterswijkse had hij intensief contact, zoals Hans Esselink (1954 - 2008) die aan de wieg stond van de Werkgroep Roofvogels Noord- en Oost Nederland. Met hem ging hij mee ringen, evenals met Robert Kwak. Lubbert Baarssen was overigens van meet af aan voor nauwere samenwerking van de Achterhoekse vogelwerkgroepen. Ook was hij enkele jaren lid van een Duitse vogelwerkgroep die zich speciaal richtte op roofvogels. Daarvoor bezocht hij eens een internationale conferentie in Berlijn. Hij hield van het uitwisselen van gegevens omdat je daar alleen maar wijzer van wordt.

In het Borculose trok hij veel op met Jan Bosma. Samen gingen ze er op uit om roofvogels te tellen en te ringen. Ook ging Lubbert Baarssen geregeld met medevogelaar Hemmy Weekhout op pad.

'Ik vind goede contacten met bijvoorbeeld boeren en jagers belangrijk, je hebt elkaar nodig voor de mooie natuur', ook al komen de belangen soms niet overeen.'

Verder voerde hij overleg met boeren over zowel de bescherming van weidevogels als van de houtwallen. Hij zorgde altijd voor goede relaties, zowel met de boeren als met de jagers want je hebt niks aan verstoorte relaties. Je hebt elkaar nodig voor een mooie natuur, ook al komen de belangen soms niet overeen. Met de jagers ging hij zo nu en dan mee op jacht. Daar heeft hij ondermeer het zogenaamde haasaaien gezien. Dit is een bijzonder verschijnsel dat hierop neerkomt dat een haas net zo lang blijft liggen, totdat men hem kan aanraken. Dan, bij de minste of geringste aanraking, vliegt de haas er pijlsnel vandoor.

Dat je soms ook lef moet hebben om de natuur te beschermen en dat dit soms ook risico's met zich meebrengt, bewees het voorval dat een door hem gedane aangifte van illegale stroop hem op een bedreiging kwam te staan. Onverschrokken hield hij echter stand.

Behalve zijn liefde voor de natuur was hij gedreven om iets voor de samenleving te betekenen. Lubbert Baarssen kwam in 1990 voor de partij Gemeentebelangen in de gemeenteraad en maakte drie periodes

Jonge Slechtvalken

van vier jaar vol. In 2004 kreeg hij een koninklijke onderscheiding voor al zijn werkzaamheden voor de Borculose gemeenschap en natuurlijk zijn inzet voor de vogels.

De favoriete vogel van Lubbert Baarssen is de Slechtvalk. Dit wegens zijn behendigheid en zijn snelheid. De Slechtvalk kan een snelheid behalen van maar liefst 250 km. per uur.

Bijzondere waarneming

Ooit heeft hij een bijzondere waarneming gedaan. Op één van zijn vogeltochten ontdekte hij het nest van een Rode Wouw. Een geweldige ontdekking natuurlijk, omdat deze vogel niet zoveel in Nederland voorkomt. Hij hield dit voor bijna iedereen geheim, ondanks aandringen van velen. Hij zag de stormloop op dat ene nest al voor zich. Wat dat betreft, is Lubbert Baarssen iemand die echt opkomt voor het belang van de vogels.

De zorg voor roofvogels

Vogels lopen bij Jan Bosma (1927), geboren in het Groningse Oldehove (Westerkwartier), als een rode draad door zijn leven. Zijn beide ooms hebben bij hem de liefde voor de vogels aangewakkerd. Die waren in de jaren dertig van de vorige eeuw overigens op een geheel andere wijze bezig met vogels. Ze vingen Goudplevieren in grote netten om ze vervolgens als lekkernijen te verkopen aan de restaurants in de omgeving. Dit puur als bijverdienste in een krappe tijd. Ondanks dat is in die jaren wel de liefde voor de natuur en speciaal de liefde voor de vogels ontstaan bij Jan Bosma.

Bosma werd schilder van beroep en in 1961 verhuisde hij met z'n gezin naar Borculo waar hij als gemeenteschilder aan de slag ging. Daar zat hij al snel in het bestuur van de speeltuinvereniging. Omdat vogels altijd z'n belangstelling hadden gehad, bezocht hij in 1974 de oprichtingsvergadering van de vogelwacht in zaal Peters en werd meteen lid. Een jaar later werd hij penningmeester van de vereniging. Deze functie oefende hij 18 jaar uit. In die jaren, maar ook daarna nog was hij bijna dag en nacht bezig voor de vogelwacht. Zo was hij met Jan Schepers en Jan Ruven in de weer om de Berkeleendenstand te reguleren. Hij bouwde honderden nestkasten en steunde de inrichting van het vogelhospitaal waar mevrouw Ellens vanaf 1979 de zorg voor droeg.

Jan Bosma is behalve een gedreven vogelaar, altijd een echt natuurmens geweest zoals hij zichzelf eens, in één van de vele krantenartikelen die over hem verschenen zijn, noemde. *'De hele gemeenschap zou eigenlijk moeten zeggen: We hebben er heel veel voor over om de natuur haar eigen gang te laten gaan. Het zou zo moeten zijn dat de boeren niet eerder aan het werk gaan op hun grond dan nadat de vogels hun eieren hebben uitbroed'*. Dat was zijn opvatting. Jan Bosma was sterk gekant tegen het gebruik van insecticiden en stak zijn mening nooit onder stoelen of banken.

Behalve voor de Borculose vogelwacht was Jan Bosma ook voor andere verenigingen actief. Zo hielp hij onder meer de Berkzomp de Jappe bouwen. Hij zette zich op bijzondere wijze in voor bescherming van het Kattenbeekdal en was één van de pijlers van de werkgroep die zich inzette voor dit unieke natuurgebied. Door een besluit van de Borculose gemeenteraad was een gedeelte van dit dal, dat ten noorden van Borculo ligt, niet meegenomen in de nieuwe ruilverkavelingsplannen. Dit gebied was bestemd voor natuurontwikkeling. Jan Bosma was hier zeer mee in zijn nopjes. Elke dag was hij in het Kattenbeekdal te vinden om er te klussen, gras en opslag te maaien en af te voeren. Dit had als gevolg dat er verschillende soorten orchideeën terug kwamen. Later werd dit gebied nog fors uitgebreid.

Het uilenbestand is in de omgeving op peil gebleven, o.a de Kerkuil.

Jan Bosma had altijd al belangstelling voor vogels.

In 1995 was Jan Bosma de initiator voor de plaatsing van een zwaluwenwand en een vleermuizenkelder bij het Hambroek. Met een aantal vrijwilligers lukte het om een zwaluwenwand van zeventien meter met daarachter een vleermuizenkelder te bouwen.

In 1998 ging de prijs van de Stichting Landschapsbeheer Gelderland, het 'Landschapsknokkertje' naar Jan Bosma wegens zijn vele verdiensten op het gebied van landschaps- en natuurgebied.

Naast al deze activiteiten is Jan Bosma vele jaren bezig geweest de roofvogelstand op peil te houden, met name de uilenstand. Wegens het afbreken van de vele oude boerschuren dreigde de kerkuilstand in de jaren zeventig en tachtig terug te lopen. Jan bouwde zowel kerkuil- als steenuilkasten. Ten gevolge van deze werkzaamheden, en zijn initiatief, is het uilenbestand in de gehele omgeving op peil gebleven. Momenteel hangen er zo'n honderd door hem gebouwde uilenkasten in de gemeente Berkelland.

Pleidooi voor een gevarieerd landschap

Henk Wansing (1946) geboren te Eibergen leeft te midden van zijn eigen boomkwekerij die hij tevens tot een prachtig vogelparadijs heeft gepromoveerd.

Het vogelboek 'Vogels van Europa' van Lars Jonsson ligt op tafel evenals de 'Vogelgids van heel Europa' van Hume en Peter Hayman. Henk Wansing was één van de eerste leden van de Vogelwacht in Borculo. De liefde voor de natuur is hem van jongs af aan ingegoten door zijn vader die ook een natuurliefhebber was. Zijn vader hield bijen en kweekte fruit.

De 'Hermien van Eibergen' was een appel die vader Wansing zelf had gekweekt en genoemd had naar zijn vrouw Hermien Haverkamp. Henk Wansing studeerde voor onderwijzer, woonde jarenlang in het westen des lands, werkte als leraar op de Borculose Leo-Stichting en kwam uiteindelijk in Haarlo terecht waar hij zijn bekende boomkwekerij begon. Daar zag hij ook hoe mooi het Achterhoekse landschap eigenlijk was, de afwisselende flora en fauna. Behalve zakelijk wilde hij zich hier ook in zijn vrije tijd voor inzetten.

Toen het gezin Wansing zich begin jaren zeventig in Haarlo settelde, was één van Henks eerste daden om een ooievaarsnest in zijn tuin te zetten. Dit trok veel bekijks, haalde de kranten en vond ook navolging in de omgeving. Ook al heeft er bij hem nooit een Ooievaar in het nest gezeten, wel was zijn naam als vogelliefhebber gevestigd. Henk Wansing maakte vanaf het begin deel uit van de Borculose vogelwacht. Hij was van 1985 – 1989 voorzitter. Veel bewondering heeft hij voor mensen van het eerste uur, zoals Jan Bosma, Jan Derking en Lubbert Baarssen die stevast, zomer en winter, doorgingen met de zorg voor de vogels zelf.

Waar het hem destijds om ging en nog steeds om gaat, is het behoud van een gevarieerde biotoop waarin zoveel mogelijk vogels kunnen leven. Dat geldt ook voor het weidelandschap waarin hij de afgelopen tientallen jaren zelf heeft gezien hoe het weidevogelbestand is afgenomen. Jammer vindt hij dat het landschap zo bepaald wordt door de monocultuur van mais. Hij voert een vlammend pleidooi voor behoud van de houtwallen met daarin o.a. braam, krent, vlier, kardinaalsmuts en rozenbottel. De bessen van die struiken zijn aantrekkelijk voor de vogels. De Gelderse roos komt natuurlijk ook voor in de houtwal

maar daarvan eten de vogels de bessen pas het laatst omdat ze nogal zuur zijn. Ook de meidoorn, bijvoorbeeld als haag, is aan te bevelen omdat vogels daarin nestelen.

'Licht' zegt Henk Wansing 'Opstanden hebben baat bij licht' zegt hij. In de randen bloeien wilde bloemen

'De bessen van braam, krent, vlier, kardinaalsmuts en rozenbottel zijn aantrekkelijk voor vogels'.

en overal hangen vogelkasten. Op zijn terrein komen tal van vogels voor, veelal broedvogels: de Witte Kwikstaart, Grote Bonte Specht, Putter, talloze mezensoorten, Bosuil, Torenvalk, Zilverreiger, Sperwer, Goudvink, Groene Specht, Boomkruiper, Boomklever, Tijftjaf en Wielewaal. Fantastisch vond hij dat dit jaar een nest Wielewalen vlak bij zijn huis uitkwam en de jongen rond zijn huis vlogen. Ook zag hij er een keer een Beflijster.

Lievelingsvogels

De lievelingsvogels van Henk Wansing zijn de roofvogels: o.a. de Sperwer en het Smelleken. Onder de indruk is hij van hun snelheid en wendbaarheid. Het gaat hem aan het hart dat er nog steeds 'natuurliefhebbers' zijn die door nesten schieten en dat vogels vergiftigd worden.

Zijn advies voor een vogelrijk landschap is: *'behouden en onderhouden'*. Daarmee zegt hij: *landschapsbeheer is een permanente actie, voortdurend blijven werken aan een gevarieerd landschap met als resultaat een gevarieerde vogelstand'*.

De Vlinderfrater

Glunderend vertelt frater Willibrordus Hilhorst (1928) geboren in Bussum over zijn leven tussen de vogels en de vlinders. Ik bezoek hem op 7 augustus 2014 in het mooi gelegen fraterhuis Sint Jozef van de Fraters van Utrecht in De Bilt waar hij sinds vijf jaar verblijft.

Hij is inmiddels een bekende Nederlander geworden waar hij volop van geniet. 'Ik loop er bijna van naast mijn schoenen' zegt hij gek-scherend. Iedereen die op zondagmorgen naar het radioprogramma Vroege Vogels luistert, kent de stem van frater Willibrordus waarin hij in de rubriek de Fenolijn zijn observaties vertelt. Ook op internet is de frater vertegenwoordigd met talloze artikelen en interviews. Hij is een veel gevraagd man. Verder is er een You tube filmpje waarin hij er geen geheim van maakt dat hij een ernstige ziekte heeft maar 'Vlinders houden me op de been' zo zegt frater Willibrordus. De onderwijzer in hem wil altijd graag vertellen over de dingen die hijzelf mooi vindt en dat zijn vogels en vlinders.

De natuur heeft hem altijd al geboeid. Van jongs af aan ging hij er op uit om allerlei waarnemingen te doen. In 1946 ging hij het klooster in en volgde zijn eerste opleidingen in Houten. In 1982 ging frater Willibrordus als onderwijzer bij de Leo-Stichting in Borculo aan de slag. Ook gaf hij via de gemeente Borculo, hij had toen ondermeer contact met Henk Kamp, alfabetiserings-cursussen aan volwassenen. Maar z'n hart lag toch bij de vogels en de vlinders. Hij volgde een bijencursus bij Jan Ruven, ook een enthousiast lid van de vogelwacht, en ontwikkelde samen met frater Jeroen de wilde planten tuin die later bekend werd als de vlindertuin.

Frater Willibrordus werd lid van de Borculose vogelwacht waar hij een aantal jaren zeer actief was. Zo zat hij twaalf jaar in het bestuur waarvan tien jaar als secretaris. Hij was betrokken bij het ophangen van nestkasten, beheerde het archief, deed fenologie onderzoek (de studie van het verband tussen organische natuurverschijnselen) en gaf rondleidingen in de vlindertuin die door de hele Achterhoek bekend was. Daar lag zijn hart: bij het vertellen over de natuur, over de vlinders en de vogels. Door de vlindertuin werd frater Willibrordus ook een bekende Achterhoeker. Hij werd veel gevraagd voor interviews en vertelde graag over de vlindertuin die

'Ik mag graag vertellen over de natuur, over de vlinders en de vogels, ik ben blij als ik anderen de wonderen der natuur kan laten zien'.

in 1989 veel belangstelling kreeg wegens het vlinderherstelproject in de Achterhoek. Vanuit dit project kwam Sylvia Reinderink vlinders tellen tot grote vreugde van de frater. Ze stimuleerde hem om door te gaan met tellen en waarnemen. En er viel veel waar te nemen.

Lievelingsvlinder

De tuin bleek een ideale tuin voor vlinders omdat er een grote rijkdom van planten aanwezig was. Bij een telling bleken er tweeëntwintig soorten vlinders te zijn. Zorg was wel dat het Hooibeestje, dat vroeger veel voorkwam, sinds 1993 niet meer waar was genomen. De Oranjetip gelukkig wel, dat was en is nog altijd de favoriete vlinder van frater Willibrordus.

Vanaf 2009 woont de frater in het fraterhuis en het bevalt hem daar prima. Ondanks het feit dat hij ernstig ziek is, besteedt hij bijna alle tijd aan de vogels en de vlinders. 'Daar geniet ik nu dubbel van' zegt hij dankbaar. Frater Willibrordus heeft het nabij gelegen landgoed Oostbroek ontdekt en behoort daar tot de vrijwilligers die meehelpen de kruidentuin in stand te houden. Hij geeft er rondleidingen, zowel in de kruidentuin als in de vlindertuin. Tenslotte neemt hij mij nog mee naar de poppenkast en laat me nog een pop van de Oranjetip zien. Hij houdt van aanschouwelijk onderwijs en is blij dat hij aan anderen de wonderen der natuur kan laten zien.

Willibrordus Hilhorst bij de poppenkast.

De Kleine Vos is een algemeen voorkomende vlinder.

Zorg voor het Achterhoekse landschap

Peter Aarts, (1940) geboren te Haarlem is zo lang hij zich kan herinneren geboeid door vogels en hun leefomgeving. Reeds als jongen zwierf hij dagenlang door de duinen en langs het strand. Het waren in die jaren vooral de water- en wadvogels die zijn belangstelling hadden. Gaandeweg vergaarde hij steeds meer kennis van het vogelleven.

Na de kweekschool, waar hij de bevoegdheid voor leraar biologie behaalde, ging hij lesgeven in het voortgezet onderwijs. In 1978 verhuisde hij naar Borculo waar Peter biologieleraar werd aan de MAVO. Ook werd hij maatschappelijk actief. Als vogelaar werd Peter Aarts lid van de Borculose vogelwacht en was van 1980-1984 voorzitter van deze club enthousiaste vogelaars. Twee keer per jaar werd er een thema-avond georganiseerd waar altijd veel mensen op af kwamen. Verder hielden ze excursies. Zij gingen met een cassette recorder het veld in om bosuilen te tellen en vogelgeluiden op te nemen. Er werden vogeltellingen gehouden, nestkasten gecontroleerd, wintervoedingen verzorgd en weidevogels geteld. In 1982 protesteerde hij fel tegen het spuiten met landbouwgif in het Galgenveld. Dagblad Tubantia besteedde hier aandacht aan met een groot artikel. Gedreven was hij, betrokken en hij zette zich actief in voor de natuur.

Peter Aarts maakt met zijn vrouw nog steeds vele vogelreizen.

Niet alleen de vogels hadden zijn belangstelling, ook hun leefomgeving. Zo ontstond vanuit de vogelwacht een speciale werkgroep voor behoud van het Kattenbeekdal. Peter Aarts zette zich van daaruit jarenlang met hart en ziel in voor dit mooie stukje natuur. Samen met onder andere Jan Bosma en een aantal vrijwilligers was hij er wekelijks te vinden om gras te maaien, takken af te zagen en de beek te onderhouden. Dit project werd vanuit de gemeente ondersteund met subsidies en dergelijke. Hij had in het kader daarvan geregeld contact met dhr. Th. Lijferink, ambtenaar op het gemeentehuis die het Kattenbeekdal een warm hart toedroeg. Peter Aarts was van 1988 tot 2006 actief betrokken bij het Kattenbeekdal. Omdat de werkgroepleden steeds ouder werden, werd er een beroep gedaan op de verantwoordelijke wethouder van de gemeente Borculo om te overleggen hoe het verder moest met het onderhoud. Dit overleg verliep moeizaam en kwam nooit echt van de grond. De werkgroep was door gebrek aan voldoende vrijwilligers genoodzaakt te stoppen.

Peter Aarts liet zich ook vele jaren in de politiek gelden. Als lid van de PvdA zat hij van 1990 tot 2002 voor deze partij in de Borculose gemeenteraad. Hij had onder meer Landschapsbeheer en milieu in zijn pakket waarbij hij zich altijd inzette voor behoud van het Achterhoekse landschap. 'Op dit landschap moeten we zuinig zijn' benadrukt hij.

Ondanks dat hij geen lid meer is van de vogelwacht, blijft zijn liefde voor de vogels ongebroken. Samen met zijn vrouw maakt hij nog altijd vele reizen door Europa waarbij ze beiden veel vreugde beleven aan het spotten van vogels. Vooral de Waddeneilanden en het Lauwersmeer worden geregeld bezocht. Ook vogelreizen worden gemaakt naar Spanje, IJsland, het Duitse Diepholz en Rügen, Lac du Der (waar Hans Dorrestijn in zijn Vogelgids een prachtig verhaal aan wijdt) en Les Landes om onder andere overtrekkende Kraanvogels te aanschouwen.

'Op het Achterhoekse landschap moeten we zuinig zijn'.

Peter Aarts heeft ondanks zijn gedrevenheid de vaardigheid geleerd om het geduld op te brengen, dat de ware vogelaar dient te hebben, om een vogel eindelijk waar te kunnen nemen. Zo zag hij, tot zijn grote vreugde, eens een Reuzenster bij het Lauwersmeer na urenlang gewacht te hebben. Tenslotte vindt hij wat de Baardmannetjes Nico de Haan en Hans Dorrestijn voor omroep Max doen een mooie manier om de liefde voor vogels en de natuur voor een groot publiek bekend te maken, want dit is en blijft noodzakelijk.

De Vogelwerkgroep Eibergen

'We wilden uitdrukkelijk geen actiegroep zijn maar een werkgroep die een constructieve bijdrage wilde leveren aan het welzijn van de vogels.'

Oprichting van de vogelwerkgroep

Ook in Eibergen maakten velen zich eind jaren zestig begin jaren zeventig van de vorige eeuw zorgen over de vervuiling van het milieu en het teruglopen van het aantal vogelsoorten. Zo werd op 19 augustus 1974 de Vogelwerkgroep Eibergen opgericht. Het doel van de werkgroep was om de vogels die er nog waren in de gemeente Eibergen voor dit werkgebied te behouden en de soorten die reeds verloren waren terug te krijgen. In de toelichting stond: *'Het ligt niet in de bedoeling om door dik en dun te beschermen: het moet een kwestie zijn van belangenafweging en het samen zoeken naar aanvaardbare compromissen. We stellen ons voor dit doel te bereiken door contacten te gaan leggen en te onderhouden met de agrarische bevolking en de gemeente Eibergen.'*

De omgeving van de Berkel is een waar vogelparadijs.

Taken

1. Zorg dragen voor en in stand houden van voldoende broedgelegenheid voor elke vogelsoort.
2. Het opsporen en wegnemen van doodsoorzaken van vogels.
3. Waar het de vogelstand ten goede kan komen trachten een zinvolle inbreng te krijgen bij besluitvormende instanties.
4. Voorlichting en overdragen van kennis aan de plaatselijke bevolking en aan jongeren wanneer men daarin geïnteresseerd is.

Vogelwerkgroep

In Eibergen was het Cees van Beinum die het initiatief tot de oprichting van de vogelwerkgroep nam. Hij vond snel een aantal medestanders. Jos Korenrump, Rob Papendorp, Wilgert ter Beek en Aad van de Kamp waren leden van het eerste uur. Ook Kees Weiland sloot zich al snel bij deze groep actieve vogelaars aan. Ze wilden uitdrukkelijk geen actiegroep zijn maar een werkgroep die een constructieve bijdrage wilde leveren aan het welzijn van de vogels.

Overigens had Cees van Beinum in dagblad Tubantia in het voorjaar van 1974 al een kritisch stuk geschreven over de zogenaamde 'verbetering' van het Winterwijkse bekengebied. Dit zou ten koste gaan van vele vogelsoorten die er bivakkeerden. Hij riep politici op respect te hebben voor de ons nog resterende natuur. Zo was van Beinum druk in de weer, niet alleen voor de vogels op zich, maar ook voor hun leefgebied. In de zomer van dat jaar maakte hij er zich sterk voor om de zandafgraving (het gat van Vrugink) te behouden voor vogels. Een maand later werd de vogelwerkgroep opgericht.

In 1976 liet de Eibergse vogelwerkgroep opnieuw van zich horen in verband met een mogelijke zandafgraving door de firma Vrugink. In de aanwezige oevers zat een hele kolonie Oeverzwaluwen. Het aantal was op dat moment nog zeventig terwijl een jaar daarvoor nog vierennegentig broedgangen waren geteld. Overleg met de firma Vrugink was noodzakelijk

Ook ten aanzien van de jacht liet de Eibergse vogelwerkgroep zich niet onbetuigd: 'De Vogelwerkgroep Eibergen accepteert de jacht als een niet weg te denken middel om een zo goed mogelijk natuurlijk evenwicht te handhaven in een land, waar door industrie en overbevolking, ontsluiting en afwatering, en wat al niet aan cultuurtechnische maatregelen, de natuur per definitie in disharmonie blijft'. De Eibergse vogelwerkgroep vindt beheersjacht, mits uitgevoerd door deskundige jagers, acceptabel. *'De vogelwerkgroep zou graag zien dat van de in Eibergen voorkomende vogels waarop gejaagd mag worden, de Roek, de Snippen en alle voorkomende eendensoorten behalve de Wilde Eend, uit de jachtwet worden gehaald.'*

Activiteiten

De werkgroep ontwikkelde van meet af aan tal van activiteiten. Er werden nestkasten opgehangen voor verschillende soorten vogels, nagekeken en natuurlijk schoongemaakt. Er werden trekvogeltellingen gehouden, er was ringonderzoek en in de winter werden de vogels bijgevoerd. Ook deed men onderzoek naar dode, zieke en gewonde vogels. Tevens verscheen er een kwartaaltijdschrift 't Schrieverke' waarin tal van boeiende vogelwetenswaardigheden geschreven werden.

In 1977 werd heftig geprotesteerd tegen gebruik van parathion. De toen nog jonge Nico de Haan schreef een artikel met als titel 'Parathion kost nog steeds vogelleven'. Het ging over het alles dodende middel parathion dat vooral ingezet werd bij de bestrijding van emelten. Het punt was echter dat de kleine knagers de vergiftigde emelten opaten die vervolgens weer door roofvogels verslonden werden. Een massale roofvogelsterfte was het gevolg. De Haan adviseerde in zijn artikel parathion niet meer in het voorjaar te gebruiken maar in de herfst. De Haan schreef verder nog in zijn artikel dat de meeste roofvogelslachtoffers in de Achterhoek waren gevallen.

Ook de Eibergse vogelwerkgroep liet van zich horen. Het was Cees van Beinum die zich met enkele dode uilen in dagblad Tubantia liet fotograferen. Hij zei dat hij op zich niet tegen het gebruik van parathion was, maar hij zou liever zien dat de bestrijding van emelten in de winter zou plaatsvinden, en niet in het voorjaar, omdat de emelten dan nog klein en de belangrijkste vogelsoorten nog niet in ons land aanwezig waren. Zijn actie ondervond grote sympathie bij de Eibergse bevolking.

Het jaar daarop liet de vogelwerkgroep opnieuw van zich horen door zich uit te spreken tegen grootscheepse recreatie bij de Zwolse Leemputten. De Eibergse raad besliste echter dat er beperkt gerecreëerd kon worden in dit mooie natuurgebied. Jammer, maar een klein succesje kon toch bijgeschreven worden.

In 1984 boekte de vogelwerkgroep een groter succes. In samenwerking met visvereniging 't Voortje werd bewerkstelligd dat de Oude Berkeltak van Eibergen tot beschermd gebied gepromoveerd werd. Dit wegens de zeldzame vogels die er aangetroffen werden zoals de IJsvogel, de Bosrietzanger, de Kleine Karekiet en de Nachtegaal.

Ook was de vogelwerkgroep opgetogen over het feit dat het Kerkloobos niet meer voor de houtproductie in aanmerking kwam. Dit betekende dat zowel wandelaars als de vogels ruim baan kregen in dit mooie stukje natuur.

Ledenblad

In 1984 was de tijd aangebroken voor een eigen ledenblad. Zo verscheen in januari 1984 de eerste uitgave van 't Schrieverke. Dhr. Kupper, die veel Achterhoekse en Twentse namen van vogels wist, had deze naam bedacht voor het nieuwe blad. Het ledenblad werd naar de Geelgors genoemd, in de Achterhoek en Twente Schrieverke, en verwees ook naar schrijven, iets wat je moet doen voor een blad. De Geelgors stond vanaf toen steeds op de voorkant van het blad afgebeeld. Rob Papendorp en Cees van Beinum vormden de eerste redactie. De eerste uitgaven werden ook grotendeels door hen volgeschreven. Daarna schreven ook Jos Korenrump, Aad van de Kamp, Johan Hesselink, Wilgert ter Beek, Kees Weiland en Ernst Plooi al snel boeiende artikelen in 't Schrieverke. Het waren stuk voor stuk juweeltjes van uitgaven, uitgaven die telkens weer de diversiteit van het vogelbestaan beschreven.

Dat vogelaars onderling een sterke band hebben, bewees de speciale uitgave na het overlijden van vogelaar Jaap Klasen. In de zomer van 2002 verscheen er een speciaal Schrieverke ter nagedachtenis aan hem. Voorzitter Kees Weiland schreef in zijn in memoriam onder meer dat Jaap Klasen tijdens excursies nauwelijks tijd had om te ontbijten of de spullen op te ruimen.

't Schrieverke werd naar de Geelgors vernoemd en het had ook een directe link naar schrijven.

'Jongens' zei hij dan 'Kom we gaan', de ware aard van een gedreven vogelaar. In december 2010 verscheen de laatste uitgave, dat was nummer 63. Een jaar later verscheen de eerste uitgave van de gezamenlijke Berkellandse vogelwerkgroepen.

Lees verder op pagina 16

De Vogelwerkgroep Eibergen (vervolg)

Verantwoordelijkheden

Omdat afspraken ook verantwoordelijkheden met zich meebrengen, is het goed om ze zo nu en dan in herinnering te roepen. Zo schreef de Vogelwerkgroep Eibergen in 2006 een brief aan het Waterschap Rijn en IJssel, omdat er grootschalige onderhoudswerkzaamheden, midden in het broedseizoen, plaatsvonden aan de oude Berkeltak. Dit kon toch niet de bedoeling zijn.

Ja, de leden van de Vogelwerkgroep Eibergen hielden de ogen steeds goed open om misstanden te signaleren en suggesties aan te dragen voor verbetering van het leefgebied van de vogels. Ook klonk er protest tegen het bovengronds aanleggen van een hoogspanningsleiding door de Achterhoek dwars op de vogeltrekrichting. Het resultaat was dat er zogenaamde varkenskrulstaarten op de bovenleidingen werden geplaatst. Ook mochten er torenvalk kasten aan de masten geplaatst worden.

Behalve protesten waren de vogelexcursies de hoogtepunten van het jaar. De Eibergse vogelaars bezochten zowel Nederlandse natuurgebieden (Weerribben, Sallandse Heuvelrug, Oostvaardersplassen, Ooypolder) als buitenlandse (Falsterbo en Rügen). Prachtige verslagen verschenen erover in 't Schrieverke. Verder ging men onvermoeibaar door met vogeltellingen, deed men mee aan de zwerfvuilophaaldag en werd jaarlijks deelgenomen aan de Europese en WorldBirdwatchingdays.

Op weg naar de Kraanvogels op Rügen.
v.l.n.r. Jaap Klasen, Willy Smeenk,
Alex Visser, Rob Papendorp.

Vanaf 2007 trokken de besturen van de verschillende Berkellandse vogelwerkgroepen steeds vaker met elkaar op. Met name het Needse zwaluwenproject ontspoon zich tot een gezamenlijk project waardoor men elkaar ook beter leerde kennen. Op 16 april 2012 werd de Vogelwerkgroep Berkelland opgericht. Vanuit de Eibergse vogelwerkgroep nam Cees van Beinum zitting in het Berkellandse bestuur van de vogelwerkgroep.

Leden van het eerste uur – oktober 1976

H.A. Abbink	B. Moll
W. ter Beek	R. Papendorp
C.C. van Beinum	E.D. Plooy
J. Borckink	J.C. Ravesloot
A. Hazewinkel	F. Scholten
J. Hesselink	W. Schut
A. van de Kamp	A. Wansing
J.A.J. Korenrump	J. Zweers
A. Kupper	

400.000 Vinken werden er in 2012 op Falsterbo geteld.

Herfsttrektelling 2011.

Cees van Beinum tussen cursisten.

Vogels kijken doe je met je oren

Toen Cees van Beinum (1944), geboren te Hardenberg, op zijn vierde verjaardag een voederplankje en een vogelboek van zijn ouders kreeg, ging hij er meteen mee aan de slag. Het was de start van zijn leven als vogelaar.

Zien is kennen

Het boek 'Zien is kennen' van Nol Binsbergen en mr. D. Mooij (uitgave 1937) koestert hij nog altijd, al is zijn verzameling vogelboeken inmiddels tot een impostante bibliotheek uitgegroeid. Cees' vader was ook een echte natuurliefhebber. Elke vogel die op het plankje neerstreek, zocht Cees op in zijn vogelboek. Omdat hij toen de leeskunst nog niet machtig was, vroeg hij aan z'n ouders welke vogel het was. De liefde voor vogels is altijd gebleven. Op de lagere school was het zijn meester Anholts die zijn liefde voor vogels verder vorm gaf. Als die geen antwoord op zijn vragen had, schreef Cees de bekende bioloog Fop. I. Brouwer een brief, die zijn vragen steevast beantwoordde. Ook op de middelbare school bleef zijn liefde voor de vogels behouden en ook daarna, toen hij zich in 1972 als maatschappelijk werker in Eibergen vestigde. Het eerste wat hij daar zag was wel een heel bijzondere vogel, namelijk een Hop, een zeldzame verschijning in Nederland. Overigens schijnt het dat er tegenwoordig in de streken rond Winterswijk weer een paartje aanwezig is.

'Afwijkend gedrag zie ik als functioneel gedrag. Het is een manier om te overleven en de soort in stand te houden.'

Zwartkopjes

In 1974 nam Cees van Beinum het initiatief tot het oprichten van een vogelwerkgroep in Eibergen. De geesten waren er rijp voor. Hij had in dat jaar enkele andere vogelliefhebbers gepolst en bereid gevonden om mee te doen. Het was een tijd waarin velen zich zorgen maakten over de toestand van het milieu.

Ook Cees van Beinum ging de vervuiling van het milieu aan het hart. Hij maakte zich niet alleen zorgen over de gevolgen voor ons allen maar met name over de gevolgen voor de vogelstand. Behalve dat was en is hij vooral geboeid door het gedrag van vogels, met name afwijkend gedrag. Afwijkend gedrag ziet hij als functioneel gedrag. Het is een manier om te overleven en de soort in stand te houden. Er zijn twee mogelijkheden voor afwijkend gedrag: óf het heeft geen enkele kans en houdt op te bestaan, óf het wordt overgenomen en biedt een nieuwe mogelijkheid om te overleven. Enthousiast vertelt hij hoe vroeger Zwartkopjes naar Afrika vlogen om te overwinteren maar nu naar de zuidelijke streken van Engeland vliegen. *'Daar is namelijk ook voldoende voedsel, want daar draait alles om, en het klimaat is er mild. De Zwartkopjes die nu in Engeland overwinteren zijn in het voorjaar als eerste terug in ons land en nemen daar de beste broedterritoria in bezit. Zij hebben de beste plekken al ingenomen voordat de Zwartkopjes uit Afrika in Nederland aankomen, die genoeg moeten nemen met slechtere broedgebieden.'*

In die beginjaren zwierf hij uren achtereen in de velden rond Eibergen om vogeltellingen te doen. Het resultaat van vijf jaar vogels tellen is opgetekend in de 'Atlas voor Nederlandse Broedvogels' waarvan de eerste uitgave in 1979 verscheen. Cees van Beinum was betrokken bij zowel

Lees verder op pagina 18

Vogels kijken doe je met je oren (vervolg)

de eerste, als later ook bij de overige Atlassen van de Nederlandse Broedvogels, uitgegeven door de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland en de Stichting Ornithologisch Veldonderzoek Nederland (SOVON). Zoals gezegd heeft Cees van Beinum een imposante vogelbibliotheek en heeft zich altijd op de hoogte gehouden van de nieuwste vogelinzichten. Boeken van Professor K.H. Voous, Jan P. Strijbos, Nico Tinbergen, Rinke Tolman, Bruun, Lars Jonsson, J.E. Sluimers en vele anderen staan dus niet alleen voor de sier in zijn boekenkast.

Lievelingsvogel

Kalkoen

Vanaf het allereerste begin van de vogelwerkgroep probeerde Cees van Beinum zijn liefde voor vogels aan anderen over te brengen. Zo gaf hij ontelbare lezingen en vogelcursussen en begeleidt nu nog steeds excursies in de gehele regio. Daarbij gaat hij van het standpunt uit: 'Vogels spotten doe je met je oren.' Je luistert eerst welke vogel het is en daarna speur je rond en kijk je waar die is. Een lievelingsvogel heeft hij overigens niet; wel zijn er vogels waar hij een hekel aan heeft: dat zijn de Muskuseend en de Kalkoen.

Onvermoeibaar zette Cees van Beinum zich telkens weer in voor het groene landschap en welzijn van de vogels. Of het nu de protesten van het gebruik van landbouwgif betrof, het vogelleefgebied van de oude Berkeltak, de bescherming van de weidevogels of overleg met boeren en andere belanghebbenden, onvermoeibaar ging hij weer op pad. Zoals een man met een missie betaamt. Niet alleen via de vogelwerkgroep ijverde hij voor het milieu ook zat hij vele jaren voor GroenLinks in de gemeenteraad van de gemeente Eibergen. Een zorgvuldig landschapsbeheer behoorde daarin tot één van zijn vele taken.

Tenslotte geniet hij volop van wat de Baardmanneltjes, Nico de Haan en Hans Dorrestijn op de televisie presenteren. Hij geniet van hun humor en van hun liefde voor de natuur, want daar gaat het om. Als ze dat weten over te brengen, is het doel geslaagd.

Cees van Beinum.

Een eigen paradijs

Jos Korenromp (1944) geboren te Luttenberg was zich er al jong van bewust dat hij opgroeide in een bijzonder gebied. Hij genoot van de weidevogels om hem heen en struinde in zijn jonge jaren in de velden rondom zijn woonplaats. Ook ging hij met de jagers mee de bossen in. De jacht was de gewoonste zaak van de wereld. Jagers hadden respect voor het wild en door hen heeft hij liefde voor de natuur gekregen en later verder ontwikkeld.

In zijn Hilversumse jaren bezocht Jos Korenromp de middelbare school. Daar maakte hij deel uit van natuurclub 'De Vogelkijkers' die vanuit school in de weekenden de natuurgebieden rond Hilversum bezochten. In 1969 ging hij in Beltrum als onderwijzer aan de slag en was in z'n vrije tijd vaak in de Achterhoekse velden te vinden. Vooral het fotograferen van vogels werd zijn grote liefhebberij.

In 1974 werd hij meteen lid van de Eibergse vogelwerkgroep en hij bleef lid nadat hij, inmiddels getrouwd, naar Groenlo verhuisde waar hij als leraar aan de MAVO werkzaam was, later het Marianum. Samen met Cees van Beinum spande hij zich in om het leefgebied voor de vogels bij het gat van Vrugink te behouden. Het was daar een waar vogelparadijs. In het meer ondiepe deel waren namelijk Kanoetsteltlopers, Flamingo's, Goudplevieren, Kluten,

Grutto's bij het Gat van Vrugink.

Kemphanen, Scholeksters, Grutto's en Kieviten. In die beginjaren van de vogelwerkgroep hield hij zich ook bezig met vogeltellingen. Zijn gebied was het Ruurlose Broek waar hij natuurlijk ook veel foto's maakte. Deze tellingen werden verwerkt in de 'Atlas van de Nederlandse Broedvogels' waarin ook zijn naam genoemd wordt, zowel in de eerste als in de tweede uitgave.

'Op de natuur raak je nooit uitgekeken!'

Behalve vogels fotografeerde hij alles wat hij in de natuur tegenkwam want natuur was inmiddels zijn passie geworden. Behalve het maken van foto's nam hij ook geluiden op in de natuur. Eerst waren het de vogels, maar later ook het geluid van bijen, hommels en sprinkhanen. Op 16 december 1978 verscheen er een groot artikel over hem in dagblad Tubantia, geschreven door Harrie Wonnink, over zijn vogelfotografie. Inmiddels stonden zijn foto's op vogelkalenders en in een Belgisch vogelboek. In dat artikel maakte hij ook duidelijk dat je vooral veel geduld moet hebben om de mooie foto te maken. Vanuit een schuilhutje moet je soms wel 60 uur wachten op het juiste moment.

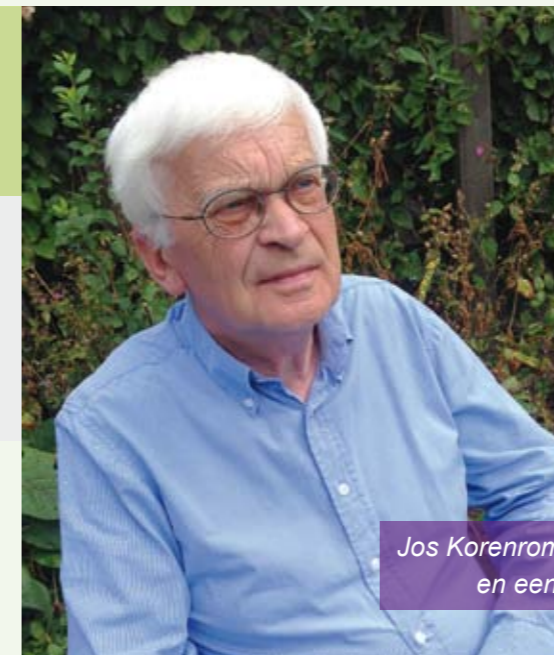
Bij de Vogelwerkgroep Eibergen zat hij samen met Bas Voerman jarenlang in de redactie van 't Schrieverke, het leden- en donateursblad van de vereniging. Behalve fotograferen, schreef hij ook graag. Behalve zijn fijnzinnige bijdragen voor 't Schrieverke schreef hij ook voor Achterhoek Nieuws. Bij elk stukje dat hij, begin jaren zeventig,

mingseducatie (het IVN). Ook stonden er foto's van hem in het boek 'In de groene ruimte' dat uitgegeven werd ter gelegenheid van het 75 jarig bestaan van de Vereniging Natuurmonumenten. Verder maakte hij voor de prachttuitgave van het Staring instituut 'Water en Natuur' de foto's. Ondertussen ging hij enthousiast door met het maken van geluidsopnames in de bossen en de weiden. Dit leidde er toe dat hij één van de leden werd van de Club voor Natuurgeluiden Registratie.

Uiteindelijk verschenen er enkele cd's met door hem verzamelde vogelgeluiden op de markt. Eén cd kreeg als passende titel mee 'Bezieling en Overgave' die in 2008 verscheen. Afgelopen jaar was er nog een opname van hem te horen in het natuurprogramma Vroege Vogels. De opname betrof de jubelende zang van een Merel. De natuur is zijn lust en zijn leven. Elk voorjaar trekt hij samen met z'n vrouw naar Texel om foto's te maken en vogelgeluiden op te nemen en elk najaar gaan ze naar Terschelling. Op de natuur raak je nooit uitgekeken!

Bijzondere geluidsopname

Jos Korenromp ontving diverse prijzen voor zijn werk, ook internationale. In 2014 ontving hij een eerste prijs bij de NVBG, de Nederlandse Vereniging voor Beeld en Geluid. Hij ontving de prijs voor zijn inzending in alle categorieën. Hij had een natuuropname gemaakt, die niet langer dan twee minuten mocht duren, bij de Winterswijkse Bekkendelle. Op de opname waren verschillende vogels te horen. Het speciale aan deze opname was, dat er geen achtergrondgeluiden te horen waren. Dat is heel bijzonder omdat dit in Nederland bijna niet meer mogelijk is. Altijd is er wel een vliegtuig, een trekker of een auto in de verte te horen.

Jos Korenromp is een multimedia maker en een gewaardeerd gastspreker.

wekelijks voor deze krant schreef, leverde hij ook altijd een passende foto. Van het één kwam het ander. Zo sprak hij geregeld op avonden over vogels en liet daar de bijpassende vogelgeluiden bij horen. Zo werd hij een multimedia maker en een gewaardeerd gastspreker.

De foto's van Jos Korenromp verschenen in talloze boeken waaronder het boek 'Ontdek de Achterhoek' in de serie Nederlandse Landschappen uitgegeven door het Instituut Voor Natuurbescher-

Naast het maken van prachtige foto's en bijzondere geluidsopnames maakt Jos Korenromp ook vogels in brons. In speciale mallen die hij eigenhandig maakt, vervaardigt hij diverse vogels: Kluten, Mussen en een Wintertaling. Het zijn staaltjes van perfectie waaraan hij veel aandacht besteedt. Het is de liefde voor de natuur die hem drijft en op deze manier ontwerpt hij zijn eigen paradijs.

Vogelen is een avontuur

Wilgert ter Beek (1953) is geboren en getogen in Eibergen. Hij woont in zijn ouderlijk huis aan de Prins Bernardstaat dat weliswaar nu in het centrum van Eibergen ligt, maar zestig jaar geleden een zandweg was en aan de rand van Eibergen lag. Hij vindt het ontzettend jammer dat zoveel Eibergs erfgoed verdwenen is.

Wilgert ter Beek groeide op temidden van de weidevelden en hield van de natuur. Zijn ooms hadden een boerderij aan Rekkense binnenweg waar hij vaak te vinden was. Hij hield ervan om mee te helpen. Daar leerde hij van de dieren te houden. Weidevogels waren voor hem favoriet, vooral de Kievit waarvan hij een prachtige poster op zijn kamer had hangen. Vanuit respect voor de dieren in het algemeen werd hij op zijn zestiende uit overtuiging vegetariër. Ook al begrijpt hij de ontwikkeling van de intensieve veehouderij, toch is hij fel gekant tegen de bio-industrie. Met name is hij gekant tegen de respectloze behandeling van dieren.

Weidevogels zijn voor Wilgert ter Beek favoriet, in het bijzonder de Kievit!

enkele vogelboeken aan waarna zijn kennis van vogels in snel tempo toenam. Zijn eerste vogelboek was 'Gids voor de vogels van Europa' van B. Bruun. Dit boek ligt inmiddels geheel uit elkaar, maar deze uitgave koestert hij nog altijd. Ook 'Het Vogelboek' van Rob Hume en illustrator Peter Hayman behoort tot zijn favorieten.

In de begintijd deed hij veel kennis op van ornitholoog Van Beinum en van Frans Kupper die zoveel Achterhoekse namen van vogels wist op te noemen. Boeiend vond hij ook de volksverhalen die er over vogels bestonden. Het volksgeloof bijvoorbeeld dat er iemand komt te overlijden wanneer er een uil je huis bezoekt. Dit is de reden waarom in vroeger tijd een uil aan de niendeur werd gespijkerd om onheil af te wenden.

Wilgert ter Beek werd een actief en gedreven lid van de vogelwerkgroep, deed mee met tal van vogeltellingen en schreef erover in 't Schieverke, het ledenblad van de werkgroep.

Behalve voor het vogelen zelf werd hij ook bestuurlijk actief voor de vogelwerkgroep. Vele jaren maakte hij deel uit van het bestuur en was van 1988 – 1991 voorzitter. Daarnaast bleef hij zich ook op andere terreinen inzetten voor het dier en de natuur. Hij voerde actie tegen de bio-industrie en werd actief lid van de Dierenbescherming.

Ook zette hij zich in voor de CIWF, Compassion in World Farming, de organisatie die zich inzet om landbouwdieren met respect te behandelen en de verbetering van hun leefomstandigheden nastreeft. Dat is wat hem drijft: met respect met elkaar en met de dieren omgaan, het dier is geen ding dat je naar eigen believen kunt behandelen.

Bijzondere waarneming

De meest bijzondere waarneming die hij ooit heeft gedaan is het Sperweruiltje. Dit zag hij tijdens zijn avontuurlijke rondreis in Finland. Een andere bijzondere waarneming vond hij de Hop, die hij een keer op een camping in Spanje zag. De Kievit blijft echter zijn favoriete vogel. Ondanks dat hij geen langdurige projecten meer op zich neemt, trekt hij er dagelijks op uit om vogels waar te nemen, want daar gaat het toch om: heerlijk zwerven in de vrije natuur.

Nadat hij van 1969 tot 1982 bij Flexovit had gewerkt, was het tijd voor wat anders. Hij nam ontslag en trok tweeënehalf jaar in zijn eentje door Europa. Tijdens deze reis bezocht hij alle Europese landen inclusief de Oost-Europese, wat in die dagen een heel avontuur was. Na deze boeiende tocht werkte hij nog een aantal jaren bij de Van Ouwenaller Vereniging, afdeling Kinderbescherming. Daarna werkte hij 'in de bewaking'. Via een oproep in Onze Gids kwam hij in 1974 in contact met Cees van Beinum die een vogelwerkgroep wilde oprichten. Wilgert ter Beek juichte dit initiatief van harte toe en samen met zijn neef Aad van de Kamp meldde hij zich bij de initiatiefnemer. Een jaar daarvoor was zijn liefde voor vogels gewekt, toen hij met zijn neef in Noorwegen op vakantie was en daar ondermeer de Witte Kwikstaart fotografeerde.

Samen met Aad van de Kamp trok hij er nu regelmatig op uit om vogels waar te nemen. Tijdens één van zijn eerste tochten, in het Kerkloobos, kwam hij iemand tegen die hen vroeg of ze de Tjiftjaf al hadden gezien. Omdat Wilgert de Tjiftjaf op dat moment eigenlijk alleen maar kende van de 'De Toornige Tjiftjaf', één van de Suske & Wiske uitgaven, dachten ze dat deze man een grapje maakte. Toen hij dit thuis had nagezocht bleek de Tjiftjaf toch echt te bestaan. Hij schafte zich daarna

Vogelen over de grens

Aad van de Kamp (1952) geboren te Eibergen bezoek ik in zijn huidige woonplaats Itterbeck net even over de grens bij Hardenberg. We raken meteen in gesprek over vogels want ook in Duitsland trekt hij er wekelijks op uit om te vogelen. Vlak bij zijn woonplaats bezoekt hij vaak een heideveldje waar hij geniet van de vogelrijkdom.

Toen er sprake van was dat er in 1974 in Eibergen een vogelwerkgroep opgericht zou worden, meldde hij zich met zijn neef Wilgert ter Beek bij Cees van Beinum om te overleggen hoe ze de vogelwerkgroep handen en voeten konden geven. En de vogelwerkgroep kwam er. Nadat ze samen een vakantiereis naar Noorwegen hadden gemaakt, raakte Aad van de Kamp helemaal enthousiast voor het vogelen. Hij maakte dan ook meteen deel uit van het eerste bestuur van de Eibergse vogelwerkgroep. Vogeltellingen deed hij vaak in en rond het Drostlerbos. Voor het SOVON telde hij in blok 34. 's Morgens ging hij vroeg op pad om te tellen en schreef erover in 't Schieverke, het ledenblad van de Eibergse vogelwerkgroep.

Lievelingsvogel

Schieverke is de Twents-, Achterhoekse naam voor de Geelgors, de favoriete vogel van Aad. De kennis en het enthousiasme van zijn Eibergse vogelvrienden, zoals Cees van Beinum, Rob Papendorp, Jos Korenrump en Wilgert ter Beek stimuleerden hem en kwamen hem in die beginjaren goed van pas.

In de herfst werden trekvogels geteld. In de jaren 1978 t/m 1981 waren leden van de Vogelwerkgroep Eibergen altijd actief aan de Havelandweg. Prachtig waren natuurlijk de bijzondere waarnemingen. Zo zagen ze op een zekere ochtend aan de Berkel eens een Papegaaï langs vliegen. Vol verbazing keken de tellers de vogel na tot hij uit het zicht verdwenen was. Een andere keer zagen ze aan de Havelandweg in Rekken een Visarend. Dit was wel heel speciaal omdat deze toch vrij zeldzaam is in de Achterhoekse dreven. Aan de andere kant waren de grote aantallen Houtduiven, Vinken, Boerenzwaluwen en lijsterachtigen natuurlijk ook indrukwekkend.

Toen hij in 1982 met z'n gezin naar Ommen verhuisde, werd hij vrijwel meteen lid van de vogelwerkgroep aldaar en zette daar z'n tochten in de bossen en de velden voort. Ondanks dat hij in Ommen woonde, leverde hij ook regelmatig artikelen aan voor 't Schieverke. In Ommen deed Aad van de Kamp mee aan de zogenaamde PTT tellingen, het Punt-Transect-Tellingenproject. Dit is een langlopend monitoringproject van Sovon. Uit die Ommense tijd heeft hij nog altijd vogelvrienden met wie hij nog steeds op pad gaat.

Aad van de Kamp werd na een vakantiereis in Noorwegen helemaal enthousiast over het vogelen.

In 1990 verhuisden ze wegens het werk van zijn vrouw, ze werkte in het onderwijs, naar het Duitse Itterbeck. Het was vanzelfsprekend dat hij meteen weer ging vogelen, want vogels fascineren hem in hoge mate. Het is de kleur, de vorm maar bovenal de vrijheid van de vogels die hem boeien. Dan trekt hij er met zijn Swift Audubon en Swarovski op uit om vogels waar te nemen en te fotograferen. Z'n observaties schrijft hij op, maakt er verhalen van en schrijft ze in zijn speciale vogelboeken. Daarna plakt hij er passende foto's bij. Ook vanuit zijn tuin observeert hij vogels, Vinken en Sijsjes. Een vogelwerkgroep kent Itterbeck overigens niet. Wel heeft hij enkele Duitse vogelvrienden met wie hij geregeld op pad gaat.

Ondanks dat hij al bijna vijftig jaar in Itterbeck woont, blijft Eibergen en de Achterhoek trekken. Begin augustus was hij aan de Berkel te vinden om de IJsvogel te bewonderen. En niet alleen de Berkel, dit jaar bezocht hij de streken rond Winterswijk de Bekendelle en het Korenburgerveen.

De afgelopen jaren ging hij ook mee op excursie naar Texel en Falsterbo. Dat waren echt fantastische vogeltochten. Zo zagen ze in 2012 in het Zweedse Falsterbo geweldige aantallen vinken (400.000 werden er geteld, een onvoorstelbaar mooi gezicht en heel indrukwekkend). Ook zagen ze daar de Notenkrakers, steltlopers, watervogels, Vis-, Zee- en Steenarenden, Rode Wouwen, Slechtvalken, Buizerds en een Oehoe. En niet alleen de vogels bewonderen, maar ook het op pad zijn met die vogelaars uit de Achterhoek is heerlijk. Verder ging hij met vrienden uit Ommen mee naar Schiermonnikoog om daar vogels te ringen.

Naar Zeeland wil hij, speciaal om de vogeltrek waar te nemen. Ook dichterbij huis, in de Engbertsdijkvenen bij Kloosterhaar, is hij geregeld te vinden. Dit prachtige natuurgebied ligt aan de Duitse grens en is ongeveer duizend hectare groot en maakt deel uit van Natura 2000. Zo reist Aad van de Kamp heel wat af om vogels te bekijken, ze te fotograferen en erover te schrijven.

Verbonden met oude grond

Jan Borckink (1947) is geboren in Eibergen, in Hupsel om precies te zijn. Zijn voorvaders vestigden zich eeuwen geleden aan de Borckinkweg. Ze woonden op 'Het Borkink' een oud landgoed dat beschreven wordt in het boek Hupsel van Leo van Dijk en Bert Smeenk. Het was een prachtig gebied waar ze woonden. In het Borkinkveld waren rond 1930 Korhoenders nog een normale verschijning.

Van de Hupselse dwarsweg verhuisde hij met z'n gezin naar de Stokkersweg, nadat ze twintig jaar in Beltrum hadden gewoond. Aan de Stokkersweg wonen ze temidden van de bosuilen, spechten, tal van mezen- en andere soorten vogels. Hoe dat in de toekomst gaat worden, is nog maar de vraag, omdat op tweehonderd meter van zijn huis de nieuwe N18 komt te liggen.

Ontzettend jammer van alle natuur die daarmee verloren gaat. Ook jammer is het voor het gebied van Hupsel en Olden Eibergen dat helemaal doorsneden wordt door deze weg.

Vanaf het eerste begin was Jan Borckink lid van de Eibergse vogelwerkgroep.

Initiatiefnemer Cees van Beinum had hij leren kennen via zijn vrouw die collega van Cees was. Reeds als kind voelde hij zich thuis in de natuur, haalde nesten uit en zocht kievietseieren. Hij herinnert zich nog goed hoe hij als zevenjarige jongen een cadeau mocht uitkiezen nadat hij aan zijn blindedarm was geopereerd. Hij koos toen het boek 'Wat vliegt daar' van W.H. van Dobben, prijs: zeven gulden vijfennegentig. Ook al was hij van meet af aan lid van de vogelwerkgroep en hielp hij mee met het maken van nestkasten en dergelijke, toch vindt hij dat je het de vogels niet al te gemakkelijk moet maken: *'Niet te snel voeren, niet te veel in de watten leggen. Uiteindelijk moeten ze zichzelf zien te redden.'*

Jan Borckink werd installateur van beroep. Naast zijn dagelijkse werkzaamheden haalde hij in 1984 het diploma Natuurtoezicht en in 1985 het diploma Buitengewoon Opsporingsambtenaar, BOA. Hij kwam in dienst bij de Wildbeheereenheid (WBE) afdeling Rekken en omstreken. In het kader hiervan had hij de nodige contacten met de Rekkense jagersvereniging en was verantwoordelijk voor het toezicht in het buitengebied.

Op sommige plaatsen mogen weiden weer natter zijn waardoor o.a. Kieviten weer terugkomen.

'Ik vind dat je het de vogels niet te makkelijk moet maken. Niet te snel voeren en in de watten leggen. Uiteindelijk moeten ze zichzelf zien te redden.'

Als Buitengewoon Opsporingsambtenaar diende hij er op toe te zien of men zich wel aan de flora- en faunawet hield. Daartoe controleerde hij op stroperij onder volièrevogels zoals Sijsjes, Putters, Groenlingen en (Goud) Vinken. Deze vogels brengen namelijk goed geld op in de handel. Omdat hij ook stroperij op wild en dergelijke moest zien te voorkomen hield hij geregeld nachtelijke controles met de collega's van de politie. Daarnaast ging hij er, als lid van de vogelwerkgroep, ook 's nachts wel eens op uit om, met cassetterecorder en al, vogelgeluiden op te nemen en uilen te tellen. De liefde voor de natuur weet Jan Borckink te combineren met zijn jagerschap. In de jacht moet je goed weten waar je mee bezig bent. Het gaat om het in stand houden van gezond wildbestand en hij is dus voorstander van de beheersjacht. Daarom werkte hij altijd mee met het opstellen van een realistisch afschotplan. Fel tegenstander is hij bijvoorbeeld van het lukraak schieten door een kraaiennest dat maar zo een buizerdnest kan zijn.

Samen met zijn zoon, die twee jaar in Roemenië heeft gewoond, trekt hij één keer per jaar de Karpaten in om te jagen, maar ook om vogels waar te nemen want als het er op aankomt is hij net zoveel vogelaar als jager. Het is echt genieten wanneer hij vogels waarneemt die normaal gesproken niet in Nederland voorkomen zoals de Steen- en de Keizerarend. Een keer kreeg hij zelfs bezoek van een Zearend, toen hij op een hoogzit zat, terwijl hij beren aan het observeren was.

Jan Borckink is een tegenstander van massatoerisme op de Berkel omdat dit onder andere ten koste gaat van het leefgebied van de IJsvogels. *'Overal wordt aan gedacht'* zegt hij *'behalve aan de vogels en de planten'*. Ook vindt hij het jammer dat er zoveel veldschuren

Jan Borckink, vogelaar en jager.

zijn afgebroken. Hierin hadden zoveel uilen hun nest. Groot voorstander is hij van het in standhouden van de ecologische verbindingzones. Houtwallen zijn zeer waardevol.

Dan nog de weidevogels. Met lede ogen heeft hij aangezien hoe ondermeer wegens drainage de weiden de afgelopen tientallen jaren alsmat droger maar ook leger zijn geworden. Verdwenen zijn ze, de kievitens, de grutto's, wulpen en de snippen. Op enkele plaatsen

Het wonder van de vogeltrek

Rob Papendorp (1948) geboren te Groesbeek meldde zich een jaar na de oprichting aan als lid van de Vogelwerkgroep Eibergen. Sindsdien is hij onafgebroken op tal van terreinen actief geweest voor de werkgroep, voor de vogels en de natuur. Hij groeide op in de bosrijke omgeving van Berg en Dal bij Nijmegen en was daar vaak met zijn vrienden te vinden. Ook genoot hij van het leven op de boerderij bij z'n grootouders in Hatert (Nijmegen).

Eenmaal lid van de vogelwerkgroep werd zijn belangstelling voor de natuur op een andere manier gewekt. Allereerst leerde hij zich de verschillende vogelgeluiden aan. Zijn beroep op Kamp Holterhoek kwam hem daarbij goed van pas. Daar was hij namelijk getraind in het onderscheiden van de verschillende morsetekens en telexsystemen. Gewapend met een vogelboek en verrekijker trok hij door de omgeving en leerde zo de vogelsoorten kennen. Door op deze manier bezig te zijn met de vogels raakte hij steeds enthousiaster voor de natuur, de natuur waar jezelf ook onderdeel van uit maakt. Ook anderen probeerde hij te enthousiasmeren voor de vogels. Zo was hij, samen met Cees van Beinum, betrokken bij de oprichting van een jeugdwerkgroep in Eibergen. Van Cees van Beinum heeft hij in die beginjaren overigens veel over vogels en vogelgedrag geleerd. Rob Papendorp is maar liefst vijftienvintig jaar secretaris geweest van de vogelwerkgroep en zorgde vijftien jaar achter elkaar dat het Schrieverke, verscheen.

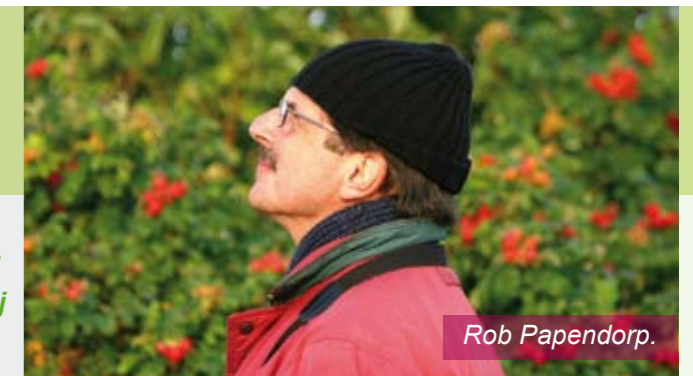
'De Gierzwaluw is een bijzondere vogel; ze zijn altijd in de lucht, ze paren er en ze slapen er!'

De gemeente Eibergen was destijds verdeeld in dertien sectoren waar de Eibergse vogelaars hun vogeltellingen verrichtten. Rob Papendorp was verantwoordelijk voor het gebied rond Hupsel. Behalve dat hij er overdag op uit trok om vogels te tellen, was hij ook 's nachts vaak

Lievelingsvogel

komen ze gelukkig weer terug omdat sommige weiden weer natter mogen zijn. Zijn lievelingsvogel is overigens de Tortelduif.

In het kader van het cultuur en natuurproject op de verschillende Eibergse scholen heeft Jan Borckink met plezier een aantal groepen acht rondgeleid in de bossen rond zijn huis. Tijdens deze bijeenkomsten probeerde hij de kinderen de liefde voor de natuur bij te brengen, want daar gaat het om: *'Met zorg omgaan met het gebied waar je leeft.'*

Rob Papendorp.

in de omgeving te vinden om uilen te tellen. Ook telde hij mee voor de Atlas van Nederlandse Broedvogels van SOVON. Vogels tellen doet hij nog altijd. Als het maar even kan, is hij in de natuur te vinden, niet alleen voor de vogels maar ook voor de planten, de insecten en tegenwoordig ook voor de vleermuizen. Met een batdetector neemt hij de geluiden op om ze daarna thuis te determineren. Met groot enthousiasme spreekt hij over zijn liefde voor de natuur. De tellingen blijven echter gewoon doorgaan. Hij is al jaren betrokken bij het Broedvogel Monitoring Project van het SOVON. Ook verricht hij watervogeltellingen en doet nestkastonderzoek. Dan onderzoekt hij de bos- de steen- en met name de kerkuilkasten. Jonge uilen worden door ringcoördinator Anton Meenink uit Neede van een ring voorzien.

Lievelingsvogel

De Kerkuil is ook meteen één van de lievelingsvogels van Rob Papendorp. Dit vooral om het prachtige verkleed en het verborgen leven van deze Uil in de nachtelijke uren. *'Je denkt misschien dat het 's nachts stil is, maar dat is geenszins het geval. Het kan 's nachts vaak een drukte vanjewelste zijn.'*

Ook Gierzwaluwen vindt hij bijzondere vogels en het gierzwaluwproject vindt hij een prachtig project. *'De Gierzwaluw, die zijn naam ontleent aan het geluid dat hij voortbrengt, is een bijzondere vogel'* zegt hij. *'Ze zijn altijd in de lucht, ze paren in de lucht, ze slapen in de lucht en zijn daardoor soms kilometers verwijderd van hun nest.'* *We proberen een schatting te maken*

Lees verder op pagina 24

Het wonder van de vogeltrek (vervolg)

van de aantallen door vooral de 'invliegers' te tellen.' Zeer te spreken is hij over woningbouwvereniging Pro Wonen en de coördinator van het gierzwaluwproject Geert Heetebrij. Hij onderhoudt contacten met Pro Wonen. Bij renovatie van een pand, of vervanging van een pannendak, waar Gierzwaluwen en/of Huismussen nestelden wordt er nieuwe broedgelegenheid gecreëerd. Ook de vleermuizen worden hierbij niet vergeten. Vaak worden er ook vogelvides aangebracht. Deze bieden Huismussen een veilige nestplek onder dakpannen. Het product kan worden aangebracht bij de onderste rij pannen op het dak, ter hoogte van de dakvoet. Simpel gezegd is het een prefab nestkast die over de gehele breedte van het dak kan worden aangebracht.

In de jaren negentig was Rob Papendorp een graag-geziene gast op de basisscholen in de gemeente Eibergen. Hij vertelde er over vogels in het algemeen

Een groep vogelaars tijdens de vogelreis naar Falsterbo in 2012.

en dan speciaal over uilen en probeerde de jeugd warm te maken voor de natuur. Hij nam altijd een aantal braakballen van de Kerkuil mee naar de klas die dan uitgeplozen werden. Zo nu en dan wordt hij nog wel eens gevraagd om deze lessen te verzorgen.

Zeer indrukwekkend vindt hij altijd weer de vogelreizen naar het Zweedse Falsterbo. Samen met andere vogelaars is hij zeker twintig keer op dat meest zuidelijke puntje in Zweden geweest om daar de vogeltrek met eigen ogen te kunnen waarnemen. Vele vogelsoorten verzamelen zich daar om de korte oversteek naar Denemarken te maken en om van daaruit verder te vliegen, het vaste land van Europa op. *'Dit is zeer indrukwekkend en je raakt er nooit op uitgekeken'* zegt hij enthousiast. *'Het is vooral het massale, het geluid van tienduizenden vogels dat steeds weer overweldigt'*.

Rob Papendorp vindt de vogeltrek echt een heel bijzonder verschijnsel: het is een fenomeen, een wonder. Ook 's nachts vinden vogels hun weg: is het magnetisch veld van de aarde van invloed, vliegen ze op de sterren of zijn er andere hulpmiddelen? Want hoe kan een Koekoek zijn weg vinden zonder ooit meegevlogen te zijn met zijn ouders zoals de ganzen dat doen. Het zijn de vragen van een enthousiaste vogelaar die nooit uitgeleerd is.

Geluiden van de eeuwigheid

De tuin van Ernst Plooij ademt rust uit en is een waar vogelparadijs. Hij houdt bij en er hangen een aantal uilenkasten waarvan één kast door een Bosuil bewoond wordt. Ernst Plooij (1936), geboren te Tiel, groeide op in Ede en komt uit een familie van bestuurders, leraren, kunstenaars en predikanten.

Tijdens de oorlogsjaren zwierf hij als jongen rond in de Veluwe bossen en genoot van al het groen om hem heen. Als kind was hij geboeid door de Verkade albums van Jac. P. Thijsse, boeken die hij nog altijd koestert. Omdat z'n vader een bestuurlijke baan in het onderwijs had, wisselden ze nogal eens van woonplaats. In de tijd dat hij in Monnickendam woonde, eind zestiger jaren, ging hij geregeld met een collega, die vogelaar was, naar de gemeente Zeevang, met de plaatsen Warder, Beets en Oosthuizen, om de weidevogels te spotten. Het was daar een paradijs voor Wulpen, Grutto's, Kieviten en Kemphanen.

Ook bezochten ze in die tijd Waterland waar hij onder de indruk was van het geluid van de vele Smienten.

In 1969 verhuisde hij met z'n vrouw naar Rekken waar ze aan de Zuid Rekkenseweg een mooie plek vonden midden in de natuur. Ze zijn er altijd blijven wonen. Via de toenmalige milieuraad in Eibergen, waar Ernst Plooij deel van uitmaakte, en later voorzitter van was, leerde hij Cees van Beinum kennen. Beiden waren politiek actief. Ernst Plooij voor de VVD en Cees van Beinum voor de PPR (later GroenLinks). Via het contact met Cees van Beinum werd hij lid van

de Eibergse vogelwerkgroep. Ernst Plooij was en is nog altijd meer een vogelliefhebber dan een vogelteller al ging hij wel met anderen mee het veld in. De excursies naar Falsterbo, Rügen en Texel maar ook naar de Engbertsvenen bij Kloosterhaar vond hij prachtig. Dat was genieten geblazen.

Zijn hart lag bij het bestuurlijk overleg. In de tijd dat hij voorzitter van de milieuraad was, was de aanleg van de rondweg rond Eibergen een actueel onderwerp dat de gemoederen soms zeer verhitte. In die tijd lagen er nog verschillende opties open:

1. Het doortrekken van de vierbaansweg van Varsseveld naar Enschede - de Rijksweg 15
2. De rondweg rond Eibergen, zowel de oostelijke als de westelijke variant.

Wat Ernst Plooij in die jaren nastreefde was een overleg waarin zoveel mogelijk maatschappelijke organisaties vertegenwoordigd waren die ook maar iets met de natuur en het buitengebied te maken hadden. Hij wilde een zo breed mogelijk gedragen beslissing voor een zo ingrijpend plan. Vertegenwoordigers van onder meer de ABTB, PCB, Gelderse Maatschappij van Landbouw, de gemeente Eibergen, de Vogelwerkgroep, de Visvereniging en de Dorpsraden zaten gezamenlijk om tafel om de problematiek van de aanleg van de nieuwe weg te bespreken.

Via zijn eigen bedrijf, Plooij Consult BV, kreeg hij vele jaren later, in 1993, de opdracht om uit te zoeken waarom de aanleg van Rijksweg 15 - het tracé Varsseveld - Enschede nog niet gelukt was. Conclusie was eigenlijk dat men er in het Achterhoekse in die jaren nog niet aan toe was. Uiteindelijk zou het nog twintig jaar duren, voordat het besluit genomen werd dat de N18 zou worden aangelegd. Wel was er toen ook al sprake van dat de Noordtak langs de N18 zou kunnen worden aan gelegd

In een interview liet hij zich in die jaren eens de volgende uitspraak ontvallen: *'Beter de bomen plat dan de mensen plat'*. Hierop werd hij onder andere door de NCRV radio geïnterviewd in het natuurprogramma Een Uur Natuur. Daarin zei hij dat je altijd zorgvuldig afgewogen besluiten dient te nemen omdat er altijd verschillende belangen zijn waarbij verkeersveiligheid altijd voorop staat. Besluiten die op een breed draagvlak kunnen rekenen, zijn duurzaam en houden langer stand.

'Ik stond er met tranen in mijn ogen om al die vogels te horen. Het geeft het gevoel dat je in de eeuwigheid staat. Het is echt fantastisch!'

Aardig om te vermelden is dat de schrijver Jean-Pierre Plooij (1945-1994) een volle neef is van Ernst Plooij. Hij heeft verschillende boeken op zijn naam staan die verwijzen naar vogels zoals 'Het vogelhuis' en 'Het kalkoenalarm'. Wellicht leeft de voorliefde voor vogels in brede lagen van de familie Plooij. Verder is de bekende schrijver Frans X. Plooij van het boek 'Oei ik groei' ook een familielid van hem.

Ernst Plooij is behalve op vogelgebied op meerdere terreinen actief geweest. Zo bekleedde hij jarenlang bestuursfuncties binnen de Lions Club. Hiervoor werd hij in 2008 onderscheiden met de Melvin Jones Award. Deze onderscheiding wordt alleen uitgereikt aan Lionleden die zich langdurig en op bijzondere wijze hebben ingezet voor de doelstellingen van de Lions. Hij heeft er onder andere voor gezorgd dat twee stenen, één uit Engeland en één uit Nieuw-Zeeland, van elk 800 kg. bij het monument voor gevallen vliegers in Bentelo werden geplaatst.

Zoals gezegd gaat hij nog altijd graag mee op excursie naar Falsterbo. Hij vindt het wonderbaarlijke tochten. In 2013 schreef hij er in 't Schrieverke een verslag over. *'Je staat er echt met tranen in je ogen'* zegt hij geroerd *'om al die duizenden Sternes, Smienten, Zwarte Ruiters, Buizerds met eigen oren te horen. Je hebt het gevoel in de eeuwigheid te staan. Dit is echt fantastisch'*.

Ernst Plooij vindt het heerlijk om op deze manier met een aantal vogelaars op pad te gaan. *'Je bent met mannen onder elkaar, je bent met liefhebbers en deelt je liefhebberij met elkaar. Heerlijk.'* Om de Kraanvogels te zien is hij ook mee geweest naar het eiland Rügen.

Bijzondere voorbeelden

Zijn grote voorbeelden waren de beroemde Nederlandse ornitholoog Nico Tinbergen en de mensen van de Club van Rome die een bewustzijn op gang hebben gebracht om zorg te hebben voor het milieu. Voor Ernst Plooij voorbeelden om in ere te houden.

Ernst Plooij, vogels kijken op Falsterbo.

De Vogelwerkgroep Neede

Zorg voor het milieu

Ook in Neede had men eindjaren zestig, begin jaren zeventig zorg over de vervuiling van het milieu, verloedering van het landschap en toename van de vogelsterfte. Men had grote zorgen om het gebruik van het landbouwbestrijdingsmiddel parathion. Het was tijd om in beweging te komen. Zo werd op 27 maart 1974 aan de Jasmijnstraat no. 5, de Vogelwerkgroep Neede opgericht. Het bestuur bestond uit Bertus ten Elshof, voorzitter, Bertus Donderwinkel, secretaris en Anton Meenink penningmeester. De vogelwerkgroep stelde zich ten doel om de vogelstand te bestuderen, te beschermen en zo mogelijk te verbeteren. De eerste openbare vergadering werd op 23 april 1974 in 't Jachthuis op de Needse berg gehouden. Dit huis behoorde eerder aan de jachtopziener toe, maar stond al jaren leeg. Op deze vergadering werd een demonstratie nestkastcontrole gehouden. In dat eerste jaar werden 183 nestkasten opgehangen waarvan er 94 bewoond werden. In totaal werden er 906 eieren bebroed met als resultaat dat er 760 jonge vogels uit konden vliegen. Ook werd op deze vergadering het Needse buitengebied verdeeld om tellingen te houden. De Needse vogelwerkgroep pakte het meteen gedegen aan.

De leden van de vogelwerkgroep hadden contacten met tal van maatschappelijke organisaties die zich bewogen op het terrein van het behoud van natuur- en cultuurlandschap. Ook had men contacten met individuele boeren om te overleggen over de weidevogels en behoud van de houtwallen. Daarnaast waren en nog contacten met landelijke en provinciale verenigingen ter bescherming van de natuur en bezocht men landelijke bijeenkomsten. Gerrit Ordeman nam de beleidsmatige kant van de natuurbescherming voor z'n rekening.

De Sperwer

In 1979 werd in de eerste Needse ledenuitgave 'De Sperwer' een notitie gepubliceerd waarin alle activiteiten van de werkgroep aan de orde kwamen. Dit waren: zorg voor bos- en natuurgebieden, zorg voor houtwallen, weidevogelproject, overleg met waterschappen over watergangen, bermbeheer, erfbeplanting en overleg met overheidsinstanties over subsidies. Hiermee wilde men bereiken dat ook in Neede een rijke en gevarieerde flora en fauna zou blijven. In de hele gemeente zou men weten dat er een vogelwerkgroep was.

In november 1982 stuurde de toenmalige secretaris van de vogelwerkgroep, de heer Han Molenveld, namens de vogelwerkgroep, een brief aan de burgemeester van

'We wilden bereiken dat ook in Neede een rijke en gevarieerde flora en fauna zou blijven. In de gemeente zou men weten dat er een vogelwerkgroep was!'

Zorg voor de bos- en natuurgebieden; één van de vennetjes in het buitengebied van Neede.

Neede, de heer Veenvliet, met daar in het volgende: *'Met enige droefheid hebben wij geconstateerd dat u reeds een aantal jaren het eerste kievitsei in Neede hebt geaccepteerd. Wij menen dat u hiermede verkeerd handelt, waarvoor zij de volgende argumenten aandragen'*. Dan volgen er enkele argumenten waaronder het feit van de grote verstoring van het broedvogel-terrein tijdens het broedvogelseizoen. Ook het feit dat het accepteren van het eerste kievitsei in strijd is met de natuurbeschermingsgedachte wordt genoemd.

Vogelwerkgroep wint van WOG

De vogelwerkgroep zette zich actief in voor de vogels en de natuur. In de zomer van 1992 werd een mooi succes geboekt. De Waterleidingmaatschappij Oostelijk Gelderland (WOG) had vanaf de jaren zeventig een pompstation in het Noordijkerveld en mocht één miljoen kubieke meter water per jaar naar boven halen. Dit toen al tegen de zin van de gemeente Neede. In 1985 mocht de WOG, 'als proef' nog twee miljoen meer oppompen. De vogelwerkgroep en enkele raadsleden verzetten zich heftig tegen deze provinciale beslissing, omdat dit grote schade aan de natuur zou teweegbrengen.

Dit zou vooral ten koste gaan van het leefgebied van de weidevogels. Tot aan de Raad van State toe schreef men brieven waarin men zijn zorgen uitte. Door middel van metingen had men concreet aangetoond dat het waterpeil zakte, nadat met de proef begonnen was. Uiteindelijk stelde de Provincie de critici in het gelijk en werd de proef afgeblazen.

Overlast Roeken

Als er één vogel is waar de Needse vogelwerkgroep zich voor heeft ingespannen, is het wel de Roek. In 1994 was er sprake van Roekenoverlast en de Needse gemeenteraad had al besloten om de Roeken te verjagen met een valkenier. Daarop schreef secretaris Han Molenveld van de werkgroep een brief aan het college met daarin de zin dat 'De Roek onder de jachtwet valt en dientengevolge beschermd is. Verstoring op welke manier dan ook is strafbaar'. Een aantal jaren daarvoor was er ook al eens overlast van Roeken geweest. Leden van de vogelwerkgroep hadden toen een enquête gehouden waaruit bleek dat er slechts enkelen waren die last hadden. De kolonie had de jaren ervoor nauwelijks verandering ondergaan. Gesprekken volgden, brieven werden geschreven. In 1995 verscheen er een artikel in Dagblad Tubantia waarin Hans Janssen schreef dat *'de gemeente Neede het voorjaarsoffensief tegen de roekenkolonie aan de Haaksbergseweg had verloren. Het inzetten van de plaatselijke brandweer en een elektronische vogelverjager mocht niet baten. De honderden vogels bleven gewoon op hun nesten'*. De slag was verloren en daarmee scheen het protest ook geluwd te zijn.

Echter, in 2003 was er opnieuw protest.

Er klonk niet alleen protest, tegenstanders van de roekenkolonie pasten nu hardere middelen toe om de kolonie weg te krijgen. Roeken vielen zomaar pardoos dood uit de boom. Bij nader onderzoek bleek dat de Roeken vergiftigd waren. Weer werden er gesprekken gevoerd en brieven geschreven, ditmaal door Sonja Grooters die nu secretaresse was. Deze keer werd het hoog gespeeld en stelden de CDA Tweede Kamerleden Annie Schrijer-Pierik en Henk Jan Ormel zelfs schriftelijke vragen aan de toenmalige minister van landbouw, natuur en voedselkwaliteit Veerman. Deze zou een diepgaand onderzoek instellen. De Needse VVD fractie steunde de plannen van de vogelwerkgroep. Uiteindelijk besloot het college van de inmiddels nieuw gevormde gemeente Berkelland na zorgvuldige afweging om niet in te grijpen. De verplaatsing van de roekenkolonie was namelijk moeilijk realiseerbaar en kon wettelijk alleen maar wanneer er in de buurt voldoende alternatieve locaties waren waar Roeken

wel konden nestelen en met rust gelaten konden worden. Dat laatste was niet het geval.

Zwaluwenproject

Een project waar met veel enthousiasme aan is gewerkt, is het zwaluwenstimuleringsproject. In 1998 werd door Bert Niessink gestart met het zwaluwenproject in het milieuzorggebied Neede-Borculo. Dit vond plaats in Neede en een gedeelte van Borculo. In 2002 werd dit uitgebreid tot heel Borculo en in 2008 werd dit project verder uitgebreid met Eibergen en Ruurlo. Het onderzoek bestond uit het tellen van huis- en boerenzwaluwnesten en het in kaart brengen van de erven waar de zwaluwen broedden waarvan een erfscan werd gemaakt. Ook werd geïnformeerd hoe lang het geleden was dat de Huiszwaluw er gebroed had. Naast het inventariseren werden er ook nestkasten opgehangen voor de Huiszwaluw en er werden enkele modderpoeltjes aangelegd. De naam Freek Weijermars zal voor altijd verbonden blijven aan dit project. Onvermoeibaar spande hij zich in voor dit zwaluwenproject, met onder meer Wim Raaben, Arend Jan Lubberdink en Hemmie Weekhout. Van Bennie van den Brink kregen ze uitleg en Henny Waanders maakte later video-opnames van het leven in het zwaluwnest. Ter ere van het 10 jarig bestaan heeft Freek Weijermars in 2008 van de zwaluwenwerkgroep in samenwerking met vele andere vrijwilligers een boekje samengesteld. Het was een rapportage van tien jaar zwaluwenonderzoek: tien jaar tellen, kijken en zorgen dat de zwaluwen voldoende broedgelegenheid hadden.

Een Boerenzwaluw op jacht naar vliegjes.

Bij het project waren inmiddels al vijftig mensen actief geworden, niet alleen in Neede maar ook in Borculo en Eibergen. Op 12 juli 2011 overleed Freek Weijermars. Dit betekende behalve een groot persoonlijk verlies ook een groot verlies voor de Vogelwerkgroep Neede en voor het zwaluwenproject. Door dit project hadden de vogelwerkgroepen van Neede, Borculo/Ruurlo en Eibergen onderling veel meer contact met elkaar gekregen. De samenwerking die al in 2003 was ingezet, leidde uiteindelijk tot een fusie. Zo werd het zwaluwenproject een bindende factor voor de Berkellandse vogelwerkgroepen.

Een jonge Steenuil

Steenuilproject

Behalve het zwaluwenproject was ook het steenuilproject een project dat door de hele vogelwerkgroep gedragen werd. Reden van dit project was een sterk teruglopend aantal Steenuilen. Het steenuilproject had ten doel om te komen tot een stabiele steenuilpopulatie waarbij ze uiteindelijk zelfstandig konden overleven. In 2007 werden drie broedparen intensief gevolgd. Ze kregen alle een zender en werden met de camera gevolgd. De jongen werden geringd. Doel was om te onderzoeken waar de Steenuilen hun voedsel vandaan haalden. In samenwerking met het SOVON en twee studenten werd dit project uitgevoerd. Naast het steenuilproject bleef men ook actief op het gebied van de Kerkuilen, Bosuilen en Torenvalken. Hier waren vooral Hemmy Weekhout en Anton Meenink mee bezig.

Een symbolische cheque, in verband met het IJsvogelproject, werd in ontvangst genomen.

IJsvogelproject

In oktober 2006 nam Hans Grooters een symbolische cheque in ontvangst van de Vogelbescherming Nederland en de Nationale Postcode Loterij. Dit in verband met het ijsvogelproject. Dit samenwerkingsproject van de gezamenlijke vogelwerkgroepen uit Berkelland kwam als winnaar uit de bus, omdat men behalve voor het ontwikkelen van een lespakket over IJsvogels voor basisscholen ook koos voor de aanleg van enkele broedlocaties op particuliere terreinen. Voor deze locaties werd gekozen, omdat de IJsvogels dan zo min mogelijk gestoord zouden worden tijdens de broedperiode.

Sonja Grooters, lerares op de basisschool Diekmaat in Neede, zorgde voor de invulling van het lespakket over de IJsvogel. Deze methode was bedoeld voor

de groepen zes tot en met acht van het basisonderwijs. De powerpoint presentatie die ze maakte is nog steeds op internet te bekijken met foto's en al.

Fusie

De tijd schreed voort en de samenwerking, tussen de Berkellandse vogelwerkgroepen, die er door de jaren geweest was, kreeg nauwere vorm hetgeen in 2012 tot een fusie leidde. Sonja Grooters en Geert Heetebrij zouden vanuit de Needse vogelwerkgroep deel uit gaan maken van het nieuwe bestuur.

Jubileumfietstocht bij het 30-jarig bestaan.

't Uultje

In april 2000 verscheen de eerste uitgave van 't Uultje, het ledenblad van de vogelwerkgroep. Twintig jaar eerder was er ook al een uitgave geweest, het blad heette toen Sperwer, maar dit was een eenmalige uitgave en kreeg geen vervolg. 't Uultje verscheen twee keer per jaar en stond vol boeiende wetenswaardigheden. De laatste uitgave verscheen in maart 2011. Na de fusie van de Berkellandse vogelwerkgroepen ging 't Uultje op in het Zwaalfje.

In 2001 werd een verzoek aan het Waterschap Rijn en IJssel gericht voor het ophangen van nestkasten aan de onderzijde van bruggen over de Buurserbeek, Schipbeek, Bolksbeek en de Berkel ten behoeve van de Grote Gele Kwikstaart. Dit verzoek werd ingewilligd.

Bij het dertigjarig bestaan van de Vogelwerkgroep Neede werd op Vaderdag, zondag 20 juni 2004, een jubileumfietstocht georganiseerd. In een speciale brochure met vogelafbeeldingen kon men de vogels noteren die men onderweg waarnam.

Vierentwintig uur per dag voor de vogels

Anton Meenink (1936) is geboren in Hengelo (G), studeerde voor automonteur en rondde in Apeldoorn zijn studie voor autowetenschappen af. In 1960 verhuisde hij naar Neede en in zijn werk maakte hij alle facetten van het autovak mee. Uiteindelijk werd hij assistent-bedrijfsleider bij garage Hogeslag aan de Borculoseweg, daar waar tegenwoordig het filiaal van Albert Heijn gevestigd is. Nadat het bedrijf werd overgenomen, ging hij aan de slag bij Marco, een bedrijf in de meest uiteenlopende verwijsborden.

Niet alleen maar kijken

'Zijn liefde voor vogels is aangeboren', zegt hij zeer beslist. Hij heeft het van zijn moeder die ook altijd met vogels en nestkastjes in de weer was. Ze woonden buitenaf op een klein boerderijtje. In de boomgaard nestelde een Steenuil in een oude appelboom. Toen ze in Neede kwamen wonen, wandelde hij met z'n vrouw geregeld in het Needse Achterveld. Tijdens die wandelingen kwam hij in contact met boswachter Evenhuis. Deze klaagde erover dat er zoveel nestkastjes kapot waren en nauwelijks mensen te vinden waren die ze wilden repareren. Ook kwam Anton Meenink in die tijd in contact met mensen als Gerrit Ordeman, Peter van Tienhoven, Thijm van Heek, Bets ten Elshof. Het waren gelijkgestemden en wilden allen iets voor de vogels betekenen maar de één vanuit het IVN, de ander vanuit het NIVON en nog weer een ander vanuit de stichting van het Nut voor het Algemeen. Uiteindelijk werden ze het eens en richtten op 27 maart 1974 bij de familie Meenink thuis de onafhankelijke Needse vogelwerkgroep op.

Ze noemden de nieuwe groep bewust 'Vogelwerkgroep' met de nadruk op werkgroep, omdat ze niet alleen naar vogels wilden kijken maar er ook echt wat voor wilden doen!

Anton Meenink met een 13 jaar oude Kerkuil.

'Ringactiviteiten zijn van wetenschappelijke waarde en voor de vogels belangrijk omdat de nesten dan minimaal één keer per jaar worden gecontroleerd en schoongemaakt.'

nestelen. Op deze manier kon hun broedgelegenheid mooi hersteld en uitgebreid worden.

Waardevolle database

Via boswachter Evenhuis leerde hij

Sjoerd Braaksma van Staatsbosbeheer kennen die op landelijk niveau verantwoordelijk was voor het inventarisatiewerk van Kerkuilen. Later nam de in Drachten woonachtige Johan de Jong dat van hem over. Dat betekende dat Anton Meenink ingeschakeld werd bij het inventarisatiewerk. Intussen was Anton Meenink de ringkunst zelf ook machtig geworden nadat hij eerst een deelvergunning via Hans Esselink had gekregen. In 1990 kreeg hij een eigen ringvergunning. Verder had hij ook het diploma Controleur Vogelwet 1936 behaald. Via Harm Vonk, die in het Twentse een ringvergunning had, hielp hij ook op Schiermonnikoog om vogels te ringen. Dit heeft hij vanaf 1980 iedere herfst ongeveer twintig jaar gedaan. Soms ringden ze, samen met anderen, het onvoorstelbare aantal van vijf- tot tienduizend vogels per seizoen.

Daarnaast was hij coördinator voor de kerkuilen in het gebied Achterhoek Noord. Dit betekende dat hij daar ook bijna alle jonge uilen ringde en de gegevens doorgaf aan het

Kort na de oprichting werd de

hulp van Anton Meenink op een boerderij ingeroepen. Een uil was achter de houten geveltop gekropen om daar te broeden. Een van de jongen was daar achter weggekropen en naar beneden gevallen. Ze konden nog niet vliegen en dus niet terug in het nest komen. Het bleek een jonge Kerkuil te zijn. Nu waren Kerkuilen in die tijd een zeldzame verschijning. In heel Nederland waren nog maar ongeveer 150 paren. De bekende vogelaar Hans Esselink, die de bevoegdheid had om te ringen, werd gebeld om de vogel te ringen en terug te plaatsen. Dat hoefde je hem geen twee keer te vragen, hij kwam meteen.

Lievelingsvogels

Op dat moment echter werd bij Anton Meenink de liefde voor de uilen geboren. Samen met vogelaar Hemmy Weekhout plaatste hij de jaren daarna talloze uilen-nesten bij boerderijen en andere buitenhuizen. Het was namelijk zo dat veel boeren hun schuren dicht timmerden, waardoor er geen uilen meer konden

Lees verder op pagina 30

Vierentwintig uur per dag voor de vogels (vervolg)

vogeltrekstation, onderdeel van het NIOO, het Nederlands Instituut voor Ecologie. Van deze gegevens heeft Anton Meenink inmiddels een indrukwekkende en waardevolle database opgebouwd.

Z'n uitgebreide vogelbibliotheek mag er overigens ook zijn. Verder was hij een goede bekende van de beheerder van de Eendenkooi op Schiermonnikoog, Teun Talsma, en houdt daarvan nog altijd de administratie bij. Ook was hij betrokken bij het Steenuilenoverleg Nederland (STONE) samen met Hans en Sonja Grooters. Via hem heeft Hans Grooters nu ook een vergunning om steenuilen te ringen. Ondertussen maakte hij soms nog deel uit van het bestuur van de vogelwerkgroep en was afwisselend penningmeester en voorzitter.

Anton Meenink geridderd, hier samen met zijn vrouw Hennie.

Een lintje

Hij was en is zoals hij zelf zegt vierentwintig uur per dag bezig met zijn grote liefde: vogels. Hij staat dan ook helemaal achter zijn ringactiviteiten. *'Ze zijn van wetenschappelijke waarde maar ook voor de vogels zelf zijn de activiteiten van waarde omdat de nesten dan in elke geval minimaal één keer per jaar worden gecontroleerd, schoongemaakt en mankementen worden hersteld.'*

Voor al zijn activiteiten voor de vogelwerkgroep werd hij in 2008 koninklijk onderscheiden. Behalve dat is hij ook erelid van de vogelwerkgroep. Samenwerking tussen de verschillende vogelwerkgroepen heeft hij altijd toegejuicht. Hij stond dan ook helemaal achter de fusie van de Berkellandse vogelwerkgroepen. Van Anton Meenink kan terecht gezegd worden dat hij een gepassioneerd vogelaar is.

Het Noordijkerveld als natuurgebied

Gerrit Ordelman (1942) is geboren en getogen op de plek waar hij nu nog altijd woont: midden in het Noordijkerveld bij Neede. Hij is in de natuur opgegroeid, tussen de vogels en wil dit gebied graag behouden voor toekomstige generaties. Weidevogels hebben altijd zijn speciale aandacht gehad maar wel als onderdeel van de natuur want alles heeft met alles te maken.

'Wat ik wil is een goede biotoop voor vogels en dieren en daar kom ik voor op. Iemand anders heeft weer andere belangen.'

Uit verhalen van zijn moeder weet hij nog dat het Korhoen in de twintiger en dertiger jaren van de vorige eeuw een normale verschijning was in het Noordijkerveld. Omdat er geen voedsel meer was voor deze vogels, verdwenen ze helaas uit het landschap. Intensieve landbouw is hier een belangrijke oorzaak van. Enthousiast vertelt hij hoe hij zijn terrein dat, negen hectare groot is, is / wordt ingericht overeenkomstig de natuurdoelen van de provincie Gelderland. Dit betekent dat zijn gebied is opgenomen in een natuurbeheerplan dat weer onderdeel is van de Ecologische Hoofdstructuur. Zo wil hij een kruidenrijke akker en een gebied met vochtige heide. Hij wil de zandwegen behouden en loslopende honden die de natuur verstoren, stelt hij niet op prijs. Als hij dit ziet, spreekt hij daar de mensen op aan. Dit wordt hem

dan niet altijd in dank afgenomen, *'maar dat hoeft ook niet'* zegt hij er lachend achteraan. In totaal is het Noordijkerveld 125 hectare groot.

Na de HBS-B werkte hij elf jaar bij AKZO Zoutchemie Research. Daarna was hij veertien jaar hoofd van de veterinaire afdeling bij Leo Pharma. Op zijn vijftigste begon hij voor zichzelf en richtte een bedrijf op voor fytotherapie (fytotherapie is plant- of kruidengeneeskunde). Hij ontwikkelde zelf een middel tegen psoriasis dat gretig aftrek vond in heel Nederland. Ook had hij Duitse clientèle.

In 1974 richtte hij samen met Bertus ten Elshof en Anton Meenink de Vogelwerkgroep Neede op. Bertus ten Elshof en Anton Meenink waren op dat moment

bezig met het maken van nestkasten en hingen die op in het Needse Achterveld. Gerrit was als vogel-liefhebber ook op een bestuurlijke manier bezig met natuurbescherming. Nadat de vogelwerkgroep was opgericht, was hij verantwoordelijk voor de externe contacten met onder andere het Waterschap, de gemeente en de provincie. Als vogelwerkgroep waren ze altijd actief in de weer om de natuur te beschermen. Zo blokkeerden ze ooit eens een project van tweehonderd huisjes nabij het Noordijkerveld, omdat dit zowel niet paste in het bestemmings- als in het streekplan. Niet iedereen was daar gelukkig mee maar natuurbescherming is niet altijd leuk zegt hij. Er zijn altijd tegenstrijdige belangen. *'Wat ik wil, is een goede biotoop voor vogels en dieren en daar kom ik voor op. Iemand anders heeft weer andere belangen'*. Ondanks alles wil hij altijd een goede afweging maken en bijvoorbeeld goed samenwerken met boeren die belang hebben bij een hoge opbrengst van hun land.

Grote voorbeelden voor hem zijn Jac. P. Thijsse en Jan P. Strijbos, doorzetters die bleven strijden voor de natuur in Nederland. Iemand voor wie hij ook bewondering heeft is Jaap Dirkmaat die lange tijd

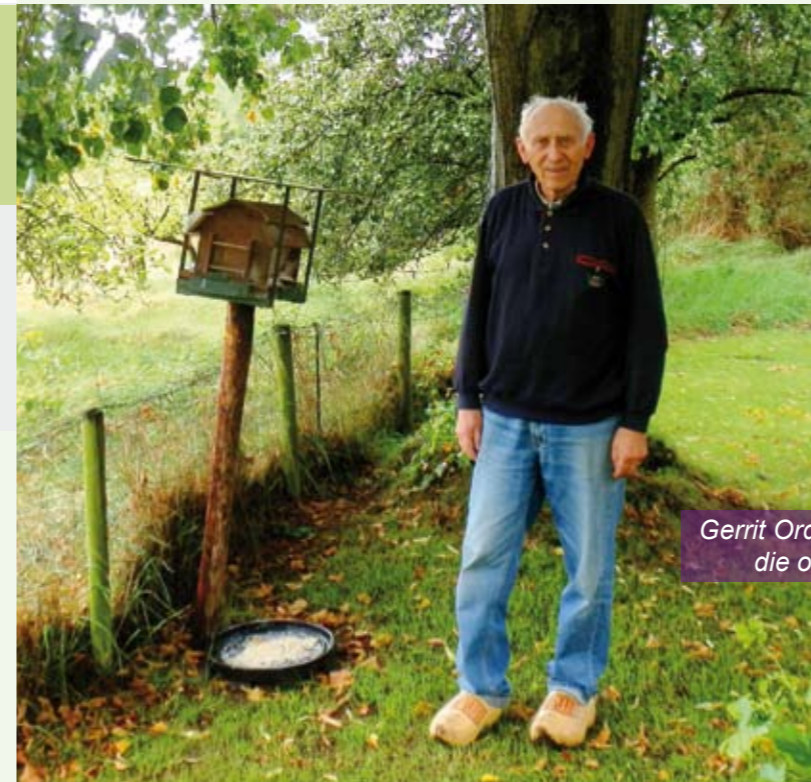

Lievelingsvogel

De lievelingsvogels van Gerrit Ordelman zijn de weidevogels en vooral de Wulp, maar ook van het geluid van de Grutto, de Kievit, de Veldleeuwerik en de Zomertortel kan hij enorm genieten.

Gerrit Ordelman is behalve een vogelactivist ook iemand die denkt in grotere verbanden. In 1968 was hij onder de indruk van het Rapport van de Club van Rome waarin bezorgdheid over de toekomst van de wereld voor het voetlicht werd gebracht. Hij vindt dat je op alle niveaus moet strijden voor een beter milieu. *'Je moet behalve ideeën altijd zorgen om je goede contacten te behouden al moet dit natuurlijk niet ten koste van alles gaan, want het gaat om het doel'*. Daarom heeft hij nog altijd goede contacten bij de Vogelbescherming, Natuurmonumenten en de V.A.N. de Vereniging Agrarisch Natuurbeheer. De V.A.N. die ook de coördinatie van het weidevogelproject heeft. Als voorbeeld om samen doelen te bereiken, noemt hij het minder intensief maken van de landbouw. Gerrit Ordelman is er voorstander van om de biologische landbouw te stimuleren en de biodiversiteit te vergroten. De gemeente Berkelland kan hierbij een belangrijke rol spelen. Politiek en marktpartijen dienen in deze dus gezamenlijk op te trekken.

Gerrit Ordelman is behalve vogelactivist ook iemand die op alle niveau's strijdt voor een beter milieu.

voorzitter was van de, inmiddels opgeheven, vereniging Das & Boom. Prachtig hoe deze man zich inzette voor de das en later voor de korenwolf. Verder geniet hij ook van de Baardmanneltjes, Nico de Haan en Hans Dorrestijn, met hun natuurprogramma op televisie.

Samen genieten van de natuur

Han (1939) en Irene (1941) Molenveld genieten samen al ongeveer vijftig jaar van de natuur- en vogelpracht in Europa. Han, geboren in Haaksbergen en Irene, geboren in Enschede verhuisden in 1970 naar Neede waar ze zich in 1974 aansloten bij de pas opgerichte vogelwerkgroep

Han bleef in Haaksbergen werkzaam bij de Twentsche Kabel Fabriek, nadat hij eerst bij Odink & Koenderink werkzaam was geweest. Irene stond in totaal zesendertig jaar voor de klas als onderwijzeres. Al op de Pabo was Irene bezig met de natuur. Als er een herbarium gemaakt moest worden, maakte zij er drie in plaats van één omdat er altijd medeleerlingen waren die er geen zin in hadden. Zij genoot er juist van om met de natuur bezig te zijn. Irene Molenveld hield toen, maar houdt nog altijd van alles wat met de natuur te maken heeft. De bloemen en de bomen, de vogels en de vlinders, de mieren en de torren.

Vaak trekken ze er dan ook samen op uit omdat je op de natuur nooit uitgekeken raakt. Ook gaan ze dikwijls naar Griekenland en dan speciaal naar het eiland Lesbos. Daar bezoeken ze de plaats Skala Kalloni waar in de zogenaamde pool meer dan honderd soorten (trek)-vogels te bewonderen zijn: de Zwarte Ibis en de Zwarte Ooievaar, allerlei soorten steltlopers, de Kwak. Ook de vlakbij gelegen East River en de zoutpannen zijn rijk aan vogels zoals de Hop, Bijeneter en Vorkstaartplevier. Eens woonden ze een keer een lezing bij van Richard Brooks, bekend van het boek *Birding on the Greek Island of Lesbos*.

Een andere keer blijven ze dicht bij huis en genieten ze van de natuur bijvoorbeeld in Het Haaksbergerveen, Buurserzand, Lochemse Berg. In de herfst hebben speciaal de paddenstoelen hun aandacht. Daar genieten ze net zo van als van een verre reis.

Beiden zijn al vijftig jaar lid van de KNNV, de vereniging voor veldbiologie. Dit is een landelijke vereniging voor en van natuurliefhebbers. Ook was Irene jarenlang gids bij het IVN. In vroegere jaren waren ze vaak te vinden in het Natuurmuseum in Enschede en in het Natura Docet, het oudste natuurhistorisch museum van Nederland te Denekamp.

Ook Han Molenveld leerde al vroeg om zorg te hebben voor de natuur. Hij werd door zijn vader achterop

Hop

Han en Irene Molenveld genieten volop van de natuur.

'Graag trekken wij erop uit om vogels te tellen en doen we aan allerlei projecten mee zoals bijvoorbeeld de PTT - MUS en BPM tellingen.'

de fiets meegenomen om de natuur te verkennen. Vader Molenveld vertelde hem dan wat de verschillende vogelgeluiden waren, leerde hem de namen van de bomen maar vooral om met respect met de natuur om te gaan. Van zijn eerst verdiende geld bij Odink & Koenderink kocht hij een verrekijker om de natuur nog beter te kunnen aanschouwen.

Toen hij lid van de Needse vogelwerkgroep werd, volgde hij in 1975 Marten Goselink op als secretaris. Tot aan de fusie met de andere Berkellandse vogelwerkgroepen bleef hij een bestuursfunctie houden, soms had hij er zelfs twee tegelijk. Graag trekken ze er nog altijd op uit om vogels te tellen en doen met een aantal projecten mee. Zo doen ze mee met de PTT - MUS - en BPM (broedvogel-monitoring) tellingen. De MUS telling - Meetnet Urbane Soorten - volgt broedvogels van de stedelijke omgeving en is een aanvulling op de andere broedvogeltellingen (BMP).

Lievelingsvogel

Favoriete vogel van Han is de Hop die hij eens boven een echoput hoorde zingen. Dat was echt fantastisch om te horen zeker toen de Hop merkte dat zijn geluid in de put weerkaatst werd. De Hop kreeg er plezier in en ging er maar mee door. Ook Irene vindt de Hop een prachtige vogel maar ook de Bijeneter vindt ze heel mooi. Behalve van vogels genieten ze samen ook van de kleurrijke orchideeënpracht.

Elke keer ontdekken ze weer nieuwe soorten. Daarom bezoeken ze speciaal in het voorjaar diverse Griekse eilanden, Rhodos, Samos en Lesbos. De natuur is er dan ronduit fantastisch.

Vele dieren zijn me mensbaar

Vogels hebben vanaf zijn jeugd deel uitgemaakt van zijn leven. Aan het woord is Hemmy Weekhout (1956), geboren te Neede. Hij is opgegroeid in een familie van vogelliefhebbers. Zijn opa had een volière met kanaries en samen met zijn broers had hij ook kanaries. Verder hield zijn vader duiven.

Als zeventienjarige jongen meldde hij zich bij Gerrit Ordelman om aan te geven dat hij een torenvalknest bij de Schipbeek had ontdekt. In 1974 werd hij lid van de Needse vogelwerkgroep en is dat sindsdien gebleven. Jarenlang maakte hij ook deel uit van het bestuur. Dat was in de jaren negentig toen de werkgroep een wat mindere periode doormaakte. Er waren op dat moment te weinig actieve mensen om de taken te doen die nodig waren om te doen zoals het maken van nestkasten, ze controleren, vogeltellingen houden, enz. Gelukkig ging het vanaf de eeuwwisseling langzaam weer beter met de werkgroep.

Rond deze tijd hield

Hemmy zich bezig met de Gierzwaluw. Dit om sloopwerkzaamheden van panden waar gierzwaluwen gehuisvest waren op andere tijden van het jaar plaats te laten vinden, uit te laten stellen of zo nodig een sloopproject stil te laten leggen. In die jaren is hij zelfs een keer met een gevonden jonge Gierzwaluw helemaal naar Düren in Duitsland gereden om daar bij Gaby Schwartz de vondeling in goede, professionele verzorging achter te laten. De lange reis was echt de moeite waard. Het was een mooie gelegenheid om eens bij een ander in de keuken te kijken hoe gierzwaluw-revalidatie er uit kan zien.

Bij het Needse zwaluwenstimuleringsproject in 2009 hielp hij Freek Weijermars om mallen en daarnaast de vele honderden stuks huiszwaluwnesten te maken. Dit zwaluwenstimuleringsproject was een project waarbij Vogelbescherming Nederland en het SOVON hun medewerking verleenden. Het was een landelijk project waaraan alle boerenzwaluwen in het broedseizoen gevolgd werden en de jonge zwaluwen geringd werden. Vooral door hun gedrag is Hemmy altijd geboeid geweest door vogels met daarbij de roofvogels in het bijzonder. Als goede klimmer klom hij van kinds af aan overal in bomen. Dit kwam goed van pas om later met name de roofvogelnesten op te sporen en te controleren. Zo hielp hij in de beginjaren als klimmer ook de bekende Achterhoekse vogelaar Hans Esselink in het buitengebied van Winterswijk om daar de vogels te ringen.

'We kunnen als mens nog zoveel van de natuur leren door de tijd te nemen om haar onbevooroordeeld waar te nemen.'

Ooit ging hij met de schop op pad om aan de Schipbeek en Waterleiding een zandheuvel steil af te graven om een biotoop voor de IJsvogel te verbeteren. Dit draaide

Hemmy Weekhout met een jonge Slechtvalk tijdens een controle van de nesten.

meestal op niets uit omdat het zand van de heuvel snel verdween omdat dit elders nodig was. Zeer te spreken is hij daarom nu over de huidige inzichten van o.a. het waterschap waar er duidelijk meer begrip en ruimte is ontstaan voor de ecologisch waarden. Was het veertig jaar geleden nog zo dat alle beken en sloten recht en strak moesten zijn, nu mogen ze hier en daar weer meanderen zodat er steile oevertjes ontstaan. Het kan dus wel, als je de schoonheid en het belang van de natuur maar meeneemt in een zorgvuldig landschapsbeheer en dit duidelijk onder de aandacht brengt.

Lievelingsvogels

Zoals gezegd, gaat zijn hart uit naar de dag- en nachtroofvogels, de één nog mooier dan de ander, met elk zo z'n eigenaardigheden en bijzondere kunnen, waarbij de behendige Boomvalk een speciale plek inneemt. Dit komt te meer omdat de Boomvalk net als de zwaluw en andere zomergasten maar korte tijd bij ons verblijft en het steeds zeldzamer wordt dat deze kleurrijke luchtacrobaat ook van Afrika terugkomt om hier te broeden.

Ze zijn slim, intelligent en hebben veel lef. Ze nemen het onder anderen in hun eentje op tegen een groep Kraaien of Eksters.

Grote bewondering heeft hij voor de bekende Nederlandse vogelaar Rob

Bijlsma die zijn hele leven als het ware in dienst stelt van de vogels. Hemmy heeft Rob een aantal keren ontmoet en lezingen van hem

Het ringen van een Torenvalk.

bijgewoond. Iedere keer is hij weer enthousiast als hij bij hem is geweest en tot het besef is gekomen dat we ons leven op het gebied van duurzaamheid steeds opnieuw kunnen verrijken.

Vanaf 1985 woont Hemmy Weekhout net even buiten Neede aan de Stobbesteeg. Hij woont er te midden van

een fantastische natuurtuin. Hij heeft een aantal roofvogelkasten op zijn terrein hangen en is dagelijks omringd door vogels, vlinders en bijen. Goed herinnert hij zich nog het vertrouwde geluid van de Kievit, de Grutto en de Wulp van krap dertig jaar geleden. Verdwenen is het of nog slechts sporadisch te horen. Daarom spreekt hij anderen graag aan wanneer ze al te gemakkelijk zeggen dat er van een bepaalde soort nog genoeg aanwezig zijn. Het is zijn overtuiging om zorgzaam met de natuur en met vogels om te blijven gaan want ze is en blijft even kwetsbaar als maakbaar. Behalve roofvogels en vele andere vogels gaat zijn hart verder uit naar de natuur in zijn geheel. Hij besluit met de woorden 'We kunnen als mensen nog zo veel van haar leren door de tijd te nemen om haar onbevooroordeeld waar te nemen'.

Samenwerken voor de vogels

Hans en Sonja Grooters zetten zich samen al jarenlang met veel enthousiasme in voor behoud van de natuur en voor de vogels. Ze hebben zoals je dat noemt beiden het juiste vogelvirus te pakken.

Pannenkoeken eten bij een van de jeugd-leden (Wouter Oltheten) na een 3 uren-telling.

Hans Grooters (1966) geboren te Neede, is zo lang als hij zich kan herinneren al geboeid door vogels en de natuur. Als jongen zwierf hij altijd rond in 't Vleer, een stukje natuur dat vroeger in het bezit was van zijn opa. Daar ontstond zijn liefde voor vogels en met name voor uilen. Hij herinnert zich nog als de dag van gisteren dat hij, toen hij op achtjarige leeftijd door 't Vleer struinde, opeens oog in oog stond met een Ransuil. Dit maakte diepe indruk op hem. Nog altijd draagt hij de zorg voor dit mooie gebiedje achter het Bernadettebos. De liefde voor vogels is altijd gebleven en op jonge leeftijd maakte hij zelf al vogelboekjes. Ook maakte hij twee jonge roeken tam en noemde ze Gerrit en Rinus.

In 1997 werd hij lid van de Needse vogelwerkgroep. Het waren toen vooral de Steenuilen die zijn aandacht vroegen en waar hij zich speciaal voor inspande. Deze soort werd namelijk in hun voortbestaan bedreigd wegens onder andere het afbreken van oude boerenschuren, verdrinking in drinkbakken en als verkeersslachtoffer. Hans maakte vele steenuilenkasten, hing ze op en controleerde ze. Officieel mag hij de vogels ook ringen. Verder is hij al vele jaren actief voor de Gierzwaluw. In 2010 hing hij een gierzwaluwkast op

met een speakertje waaruit de roep van de Gierzwaluw kwam. Zo werden de zwaluwen naar de kast gelokt om er te gaan broeden. Een jaar later zaten er drie gierzwaluwen in de kast. Gierzwaluwen zijn trekvogels die slechts drie maanden in ons land verblijven.

Hans Grooters is geregeld te vinden in het Needse Achterveld waar hij zijn waarnemingen doet en tellingen verricht voor het broedvogelmonitoringproject (BMP) van SOVON. Dit doet hij in weer en wind en dag en nacht want vogels zijn z'n grote passie. Meegaan met verre excursies doet hij niet zoveel omdat er rond Neede ook zoveel moois te zien is. 'Daarvoor hoef je echt niet ver te reizen' zegt hij. Het liefst speurt hij rond in zijn geliefde Vleer waar hij onder meer de geheimzinnige Dodaars tegenkomt. Ook kwam hij daar in een vennetje op een keer de zeldzame Casarca tegen, ook wel Roestgans genoemd. Deze vogel, die eigenlijk tot de eendenfamilie behoort, was toen de enige van zijn soort die dat jaar met zekerheid in Nederland jongen heeft groot gebracht. Echt prachtig om te zien. Verder zet Hans zich zoals gezegd in voor het steenuilenproject. In de voormalige gemeente weet hij precies waar ze allemaal zitten. Vroeger trok hij met

een cassetterecorder dan het veld in en speelde het geluid af. Steenuilen die in de buurt zitten reageren en maken zo hun territorium duidelijk. Soms komt hij de politie tegen maar als hij uitlegt waar hij tijdens z'n nachtelijke avonturen mee bezig is, is het prima. Helemaal verrukt kan hij worden van het zingen van de Nachtegaal.

Sonja Grooters (1970) is geboren op een woonark in het Noord-Hollandse Overleek te midden van de meerkoeten en de futen. Al jong ontwikkelde ze de liefde voor vogels. Nog altijd zijn de geluiden van de weide- en watervogels geluiden waarbij ze zich het meest thuis voelt. Tijdens een bergsportvakantie leerde ze Hans kennen en op tweeëntwintigjarige leeftijd vertrok ze naar Neede. Hans was op dat moment al een actieve vogelaar. Als vanzelf deed ze mee en kreeg er steeds meer plezier in. In 2000 werd ze lid van de Needse Vogelwerkgroep die op dat moment ongeveer een slapend bestaan leidde. Al snel zat ze in het bestuur en als bevoegde secretaresse van deze werkgroep kreeg ze het voor elkaar dat er weer een enthousiaste werkgroep ontstond. Het ledenaantal steeg van vijfendertig tot honderdvijftig. Ook leverde ze elke keer haar bijdragen aan 't Uultje', het leden- en donateursblad van de vogelwerkgroep. Verder begonnen ze een jeugdclub, om de jeugd te motiveren voor de vogels en de natuur.

'In Neede is zoveel moois te zien, daarvoor hoef je echt niet ver te reizen. Op vogels raak je nooit uitgekeken!'

Veel leerde ze van Anton Meenink, Gerrit Ordeman en natuurlijk van haar Hans. Samen maakten ze boeiende avonturen mee. Op een keer werden ze gebeld met de mededeling dat een kast van een Torenvalk was omgewaaid. Samen snelden ze er naar toe, ondanks dat ze hoogzwanger was. In de ravage troffen ze ogenschijnlijk twee dode jongen en twee eieren aan. Terwijl Hans de kast repareerde, ging Sonja in de auto zitten en legde de twee 'dode' jongen en de twee eieren op haar buik om het warm te houden. Na enkele minuten voelde ze beweging en een piepend geluid. Een jong krabbelde toch weer op, de ander was echt dood, maar een jong in het ei begon te piepen, het stond op uitkomen! Toen de kast weer stevig in de boom hing, werden het opgekrabbelde jong en de twee eieren weer teruggeplaatst in het nest. Toen ze het een week daarna controleerden, troffen ze drie gezonde jongen aan.

Reddingsoperatie IJsvogel

Ook werden ze eens gebeld over een IJsvogel die tegen een raam was gevlogen. Meteen sprongen ze in de auto om poolshoogte te nemen. Het zag er niet best uit. Ze speurden op internet hoe ze de IJsvogel moesten

behandelen. Het bad werd vol water gezet, er werden stekelbaarsjes gevangen en een stelling boven het bad gemaakt zodat de IJsvogel de visjes kon vangen. Na ruim twee weken van voeren, waarbij de IJsvogel zelf de stekelbaarsjes met ferme tikken dood sloeg, was de IJsvogel voldoende in gewicht aangekomen. Dat was het moment waarop de IJsvogel terug kon in de vrije natuur. Het bijzondere aan deze onderneming was dat ze ontdekten dat IJsvogels braakballetjes uitspuwen, nadat de vis verteerd is. Ook verbaasden ze zich over de hoeveelheid vis die de IJsvogel op kon en de grootte van de visjes: visjes van 6 cm werden zo opgeslokt!

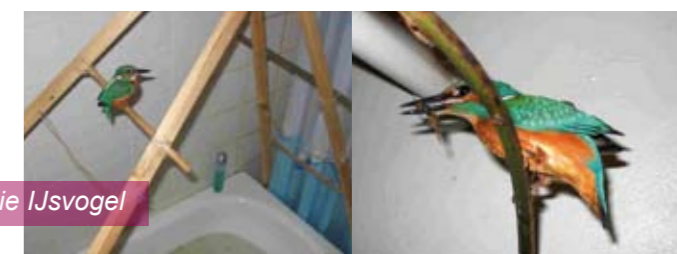
Bijzondere waarnemingen

Bijzondere waarnemingen hebben ze beiden genoeg gehad. Zo zagen ze tijdens een fietstocht in Italië eens een Scharrelaar en een Hop. Bij Wenen zagen ze een Bijeneter en dicht bij huis, in 't Vleer zagen ze een Zwarte Ooievaar. Op vogels raak je nooit uitgekeken.

In mei 2011 belde een collega die vertelde dat er bij de Malumse Molen bij Eibergen een Nijlgans rondliep met visdraad rond z'n poten. Hij kon wel zwemmen maar niet vliegen. De dierenambulance was er aan te pas gekomen evenals de politie maar die hadden niets uit kunnen richten, ook niet met roeiboortjes en vangnetten. Opnieuw ging ze samen met Hans op pad en fietsten naar de aangegeven plek waar

ze de ongelukkige Nijlgans aantroffen. Behalve het visdraad zagen ze ook dat één van z'n vleugels gebroken was. Met een slimme list werd de gans gevangen en werd het draad om de poten weggeknipt. Ze besloten ten aanzien van de gebroken vleugel verder geen actie te ondernemen, omdat het de vraag was of er wat aan te doen was. De vogel werd vrij gelaten en ze zagen hoe gelukkig de gans was doordat hij heerlijk met z'n kop in het water ging poedelen. De Gans is er nog lange tijd geweest.

Zo zetten Hans en Sonja Grooters zich samen actief in voor het welzijn van onze gevederde vrienden.

www.vogelwerkgroepberkelland.nl

www.vwgberkelland.waarneming.nl

E-mail: info@vogelwerkgroepberkelland.nl

